

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

▶ **40 let oddaje Prisluhnimo tišini**

▶ **Svetovni dan duševnega zdravja**

▶ **»Družba je takšna, kot je. Želimo si boljše.« Projekt filma Jezik enakopravnosti**

Prisluhnimo
TIŠINI

▶ **Razpis za koriščenje počitniških kapacitet ZDGNS: zima 2020/2021**

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana,
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Anton Petrič,
urednistvo.ist@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Darja Pajk, Aleksandra
Rijavec Škerl, Valentin Jenko

Lektorica:

Darka Tepina Podgoršek

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS.

Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Najavna špica oddaje Prisluhlimo tišini

Foto:

arhiv Spletne TV ZDGNS

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo.

Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

V tej številki boste prebrali vse o nastanku in delovanju oddaje Prisluhlimo tišini, ki je neprekinjeno na sporedu celih 40 let, kar je velik dosežek tudi med rednimi televizijskimi oddajami na RTV Slovenija. V oktobru smo se posvetili tudi temelju zdravega življenja – duševnemu zdravju. Vendar o njem še vedno govorimo premalo, zato ostaja visoko na lestvici družbenih tabujev. Dobro bi bilo, da bi o duševnem zdravju večkrat spregovorili. Kmalu bodo noveletni prazniki, in kot bi mignil, bodo prišle še zimske počitnice. Zato je ZDGNS pripravila razpis za letovanje v počitniških kapacitetah ZDGNS med noveletnimi prazniki in zimskimi počitnicami v letu 2021.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si. ●

Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrnil oziroma jih objaviti brez fotografij. ●

Uvodnik

✉ Anton Petrič, urednik

V oktobru smo praznovali častitljivih 40 let oddaje Prisluhnimu tišini, ki je pustila svoj pečat v informiranju družbe. V štirih desetletjih ustvarjanja je nastalo že približno 800 oddaj. Njeni ustvarjalci so bili za bogato ustvarjalno dobo nagrajeni s častnim priznanjem, kipcem RTV Slovenija. Lahko rečemo, da je ta oddaja skupaj z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije pionir televizijskega informiranja gluhih v prilagojeni tehniki, in to tudi onkraj meje Slovenije, saj je šele dve leti pozneje BBC začela predvajati oddajo za gluhe »See Hear«.

Postopna izguba sluha je najpogostejši spremljevalec staranja. Izguba sluha povzroča socialno izolacijo, nezmožnost polnočutnega vključevanja v družbo, oteženo dostopnost do informacij in komunikacij. Zaradi izgube sluha so starejši hote ali nehoti izpostavljeni neustrezni obravnavi okolice, svojcev in so velikokrat tudi izpostavljeni nasilju. Izguba sluha vodi v duševne stiske, ki lahko pripeljejo do motenj duševnega zdravja, kot so depresija, tesnoba, nasilje, različne oblike odvisnosti, in včasih celo do samomora. Starejši, ki so od rojstva gluhi ali ki postopoma izgubljajo sluh, so velikokrat osamljeni in izločeni iz vsakodnevnega življenja. Tudi v domovih za starejše je gluhoti ali naglušnosti lahko ovira pri vključevanju v okolje. Izguba sluha ločuje človeka od človeških pristnih odnosov, brez teh pa življenje izgubi kakovost bivanja. Zato je duševno zdravje zelo pomembno za človekovo zdravje.

Svetovni dan duševnega zdravja, ki ga vsako leto zaznamujemo 10. oktobra, poudarja pomen sodelovanja in povezovanja vseh v prizadevanjih za preprečevanje, prepoznavanje in zdravljenje duševnih težav in motenj ter krepitev dobrega duševnega zdravja vseh prebivalcev.

Čeprav smo pred osemnajstimi leti sprejeli Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in tega pred tremi leti vpisali v nesnovno kulturno dediščino, še vedno ni priznan kot samostojen in avtohton jezik v Sloveniji.

Pri nas izobraževanje gluhih obstaja že 120 let, vendar se gluhi še vedno ne izražajo v svojem jeziku. Znakovni jezik trenutno obsega 16.000 kretenj, kar predstavlja besedni zaklad sliščega sedmošolca. Če izumre

slovenski znakovni jezik, bo skoraj 1500 gluhih ostalo brez jezika, v katerem bi se lahko sporazumevali. Zato je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije predlagala dopolnitev slovenske ustave z znakovnim jezikom. O tem, kako bi to popravilo krivice gluhih Slovencev, v osebnih zgodbah treh karizmatičnih posameznikov razgrinja dokumentarni film Jezik enakopravnosti scenaristke Tine Grošelj in režiserja Marka Kumra Murča. Film je po predstavitvi na filmskem festivalu prejel številna povabila tudi za predvajanja drugod po Sloveniji in v tujini, denimo na Deaf Rochester festival v ZDA.

Dr. Matjaž Debevec se je udeležil virtualnega zasedanja delovne skupine Sveta za človekove pravice pri OZN na temo dostopnosti za invalide. Tam je kot koordinator ekspertne skupine Svetovne zveze gluhih podal nekaj izhodišč za izboljšanje dostopnosti oseb z okvar sluha v grajenih objektih, dostopa do informacij v digitalnih medijih ter do različnih oblik komunikacij, kolikor jih dopušča današnja tehnologija. Poudaril je, da je zelo pomembno, da imajo gluhi možnost dostopa do informacij v znakovnem jeziku, ki je njihov materni jezik.

V Sloveniji je od 19. 10. 2020 znova razglašena pandemija. 24. oktobra je v veljavo stopil peti protikoronski zakon, ki podaljšuje nekatere dosedanje ukrepe za blažitev posledic covida-19 in prinaša nove. Poudarek je na zaščiti delovnih mest, ukrepi segajo na področji zdravstva in socialnega varstva. Podjetja bodo lahko še najmanj do konca tega leta koristila subvencioniranje čakanja na delo na domu. Država bo zavodoma s področja zdravstva in socialnega varstva financirala nabavo zaščitne in druge opreme za potrebe obvladovanja covida-19, krila bo tudi izpad prihodkov zaradi neizvajanja programov javnih zdravstvenih zavodov. Vsem vključenim v zdravstveno zavarovanje je omogočeno brezplačno cepljenje proti sezonski gripi, vsi zaposleni pa bodo lahko do konca leta izkoristili tri dni bolniške odsotnosti brez potrdila osebnega zdravnika.

Najpomembnejše pri vsem tem je, da pazimo na zdravje sebe in svojih bližnjih ter se držimo zaščitnih ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa. Ostajimo zdravi! ●

S sekretarjeve mize

»Človeka ne moremo vrednotiti le po tem, kar je storil, temveč ga lahko sprejmemo glede na to, kar je postal oz. kar je.« (M. J.)

40. obletnica oddaje Prislunimo tišini in nov format na RTV Slovenija

Špica oddaje Prislunimo tišini

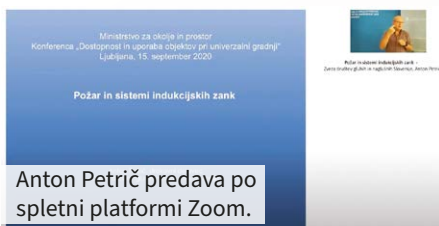
Ob okrogli obletnici oddaje se na TV Slovenija predvaja nov format, in sicer vsako soboto na prvem programu TV Slovenija. Tedenska oddaja pripomore k večji gledanosti, ozaveščanju in prisotnosti vsebin s področja invalidov in oseb z okvaro sluha. ●

Tolmač Martin Klepec na konferenci o dostopnosti in uporabi objektov pri univerzalni gradnji

Konferenca o dostopnosti in uporabi objektov pri univerzalni gradnji

Sodelovali smo na spletni konferenci, ki se je je z aktivnim prispevkom udeležil tudi strokovni sodelavec ZDGNS Anton Petrič. Poleg vseh predpisov o gradnji je zdaj izredno pomembno dosledno

Anton Petrič predava po spletni platformi Zoom.

upoštevanje zapisanih in sprejetih aktov. ●

Dokumentarni film Jezik enakopravnosti na Festivalu filma Univerze Rochester ZDA, v kinu Metropol Celje in kinu Domžale

Film je po predstavitvi na filmskem festivalu prejel številna povabila tudi za predvajanja v Sloveniji in tujini, kot je festival Deaf Rochester v ZDA. ●

Tina Grošelj na pogovoru v Kinu Domžale

Sprejem pri varuhu človekovih pravic

Varuh človekovih pravic Peter Svetina je sprejel predstavnike ZDGNS ter se seznanil s perečimi težavami, s katerimi se spoprijemajo osebe z okvaro sluha. Podprl je prizadevanja ZDGNS za izboljšanje življenjskih razmer oseb z okvaro sluha. Obljubil je podporo vpisu SZJ v Ustavo RS, pri težavah

Predstavniki ZDGNS pri varuhu človekovih pravic RS

glede slušnih aparatov, mask in dostopnosti ter pri številnih drugih izzivih. Sprejem je bil zelo topel in prijazen in je že pokazal prve konkretne korake ter varuhove dopise na številne ustanove v RS. ●

Sprejem pri ministru za delo in državnem sekretarju MDDSZEM

Minister za delo in državni sekretar MDDSZEM sta sprejela predstavnike ZDGNS ter se seznanila s pisnimi predlogi in pobudami ZDGNS za naše uporabnike. Odprli smo problem glede vpisa SZJ v Ustavo, Zakona o dolgotrajni oskrbi ter številne akte in aktualne predpise za izboljšanje kvalitete

Minister Janez Cigler Kralj in predsednik ZDGNS Mladen Veršič

življenja in dela vseh oseb z okvaro sluha od zgodnje obravnave, izobraževanja, zaposlovanja in dostojne skrbi za starejše. ●

Studio ob sedemnajstih in drugi prispevki na Radio Slovenija

Ob mednarodnem dnevu gluhih kot tudi na temo dostopnosti do spletnih strani in mobilnih aplikacij smo bili gostje oddaje Studio ob sedemnajstih na Radiu Slovenija kot tudi v osrednjih radijskih poročilih. Zahvaljujemo se RTV Slovenija za medijsko podporo ozaveščanja ob teh dogodkih. ●

Dan športa v Republiki Sloveniji

Ob dnevu športa in veliki medijski pozornosti ob tem smo javnost in ministrstvo za šolstvo in šport opozorili na prve dobitnike medalj za samostojno Slovenijo. Mnogi mediji našega dopisa niso objavili in s tem namerno spregledali, da je bila pravzaprav gluha športnica Sabina Hmelina prva prejemnica medalje za samostojno Slovenijo, košarkarska reprezentanca gluhih pa v kolektivnem športu. Edini medij, ki je podprl našo informacijo, je bil Radio Slovenija. ●

Izobraževalni dnevi Cirila Sitarja

ZDGNS je pripravila posebno izobraževanje s področja znakovnega jezika: razvila in obogatila je besedišče kretenj s področja pravosodja. Valerija Škof je izvedla izobraževanja na daljavo po spletu, bese-

Vsebina Slovarja SZJ

dišče novih kretenj pa je dostopno na slovarju SZJ. ●

Mednarodni dan gluhih – Gledališka predstava Tihih stopinj ZDGNS Beethoven

Gledališka skupina Tihe stopinje je pripravila gledališko igro o Ludwigu van Beethovnu, ki je bila predvajana v živo po spletu. Dvorana je bila zaradi omejitev zasedena do 50 sedežev, preostali pa so si lahko predstavo ogledali v živo. Predstava je dostopna na spletu za poznejši ogled kadar koli. ●

Iz gledališke igre Beethoven v slovenskem znakovnem jeziku

Kulturni bazar Ministrstva za kulturo tudi o izgubi sluha in znakovnem jeziku

ZDGNS je letos prvič sodelovala na kulturnem bazarju, na katerem sta bili predstavljeni problematika oseb z okvaro sluha in celotna literatura ZDGNS. Udeleženci so se tudi seznanili s posebno literaturo, prilagojeno v znakovnem jeziku. ●

Sestanek predsednikov in sekretarjev za FIHO 2021

Organizirali smo skupni sestanek sekretarjev in predsednikov društev v zvezi s pripravo vloge na razpis FIHO za leto 2021. Sezna-

nilni smo se s postopki in pripravili skupna izhodišča za planiranje. Če bo glede na trenutne epidemiološke razmere vse potekalo brez večjih ovir, lahko pričakujemo sklep FIHO za leto 2021 do konca letošnjega koledarskega leta. ●

Znakovni jezik je za vsakogar – skupna akcija WFD in ZDGNS

ZDGNS je sprejela povabilo Svetovne zveze gluhih (WFD) in z najvišjimi politiki posnela izjavo, ki je hkrati tudi moto WFD za leto 2020: Znakovni jeziki so za vsakogar. ●

Predsednik Državnega sveta RS Alojz Kovšca, ...

Znakovni jeziki so za vsakogar.

... predsednik RS Borut Pahor ...

... in predsednik Državnega zbora RS Igor Zorčič

Znakovni jeziki so za vsakogar.

40 LET ODDAJE PRISLUHNIMO TIŠINI

Mag. Tina Grošelj, urednica oddaje Prisluhljivo tišini

Prisluhljivo tišini je oddaja z dolgoletno tradicijo. Po 40 letih predvajanja skorajda ni gledalca Televizije Slovenija, ki je ne pozna.

V koprodukciji jo ustvarjata TV Slovenija in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenija. V tej častitljivi dobi je nastalo že približno 800 oddaj. Njeni ustvarjalci so bili za bogato ustvarjalno dobo nagrajeni s častnim priznanjem, s kipcem RTV Slovenija. To je bila še dodatna potrditev kakovosti in strokovnosti dela urednice, novinarjev, režiserke, snemalcev, montažerjev in številnih drugih sodelujočih.

Intervju s tedanjim predsednikom Vlade RS ob mednarodnem dnevu gluhih

Informacije spremljamo v številnih medijih, kot so radio, televizija, tiskani mediji, splet. Slišišča populacija si težko predstavlja, za kaj vse so gluhi in naglušni v tem pogledu prikrajšani. Pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije smo se zato odločili, da bomo to pomanjkljivost poskusili odpraviti. Zato smo oktobra 1980 na koprski televiziji začeli ustvarjati in predvajati oddajo Prisluhljivo tišini. Dve leti pozneje je oddaja dobila svoje mesto v programu Televizije Slovenija, kjer velja za drugo najstarejšo oddajo. Da gre za pomemben dosežek, priča tudi podatek, da smo s Prisluhljivo tišini postali pionirji tudi onkraj naših meja, saj je televizijska hiša BBC šele leto kasneje začela produkcijo podobne oddaje z naslovom See Hear.

Štiri desetletja pozneje je oddaja Prisluhljivo tišini vse od 5. septembra letos na sporedu vsako soboto na TV SLO 1, predvidoma ob 14.35. Novost je tudi, da smo odslej krajši. V 15-minutnih oddajah so v ospredju zgodbe, izkušnje in izzivi, ki jih prinaša

S Petro Arula sva se pogovarjali o tem, zakaj je pomembno sluh okrepiti, in o njenem doživljanju naglušnosti.

življenje z invalidnostjo. V skladu z našim temeljnim poslanstvom, ki ga oddaja uresničuje že štirideset let, ostajamo posebej pozorni na eno od najranljivejših skupin invalidov: gluhe, naglušne in gluhoslepe. Pridoba vsebin v znakovni jezik in sočasno podnaslavljanje ostajata naš zaščitni znak in zgled, kaj pomeni dostopnost vsebin. Oddaja pripomore k boljši vključenosti uporabnikov v družbo, zagotavlja informacije v razumljivih oblikah, seznanja javnost z njihovo kulturo, športom, znakovnim jezikom, uspehi in opozarja na težave s področja okvare sluha.

Ime oddaje je bilo izbrano na javnem natečaju

Takratna predsednik in sekretar Zveze slušno prizadetih Slovenije Jože Ribič in mag. Aljoša Redžepovič sta predlog zanj predstavila takratnemu direktorju koprške televizije Dušanu Fortiču. S predlogom se je strinjal in režijo oddaje zaupal Črtu Škodlarju, urednikovanje pa je prevzela Marta Jurak. Prva na-

Snemanje intervjuja z Marinom Keglom, najboljšim gluhih slovenskim teniškim igralcem

Na snemanju z direktorjem fotografije Željkom Ivančičem, ki je že v pokoju.

Pred studijskim snemanjem z dolgoletnima sodelavkama pri oddaji – Ingrid Pavšič, napovedovalka oddaje, in Janja Gostiša, tolmačka znakovnega jezika

povedovalka v oddaji je bila Neva Lazar, pozneje se ji je pridružila Ljubica Podboršek. Prva oddaja bi morala biti predvajana maja, a je bila zaradi smrti nekdanjega voditelja SFRJ maršala Tita predstavljena na oktober.

Predvajanje prve oddaje je potekalo na seminarju gestikulacije v Izoli: »Na seminarju smo se učili znakovnega jezika, saj to nikjer drugje ni bilo mogoče. Navzoči so bili vsi predstavniki slovenskih društev gluhih in naglušnih, pa tudi predsednik Svetovne federacije gluhih Dragoljub Vukotič in predsednik italijanske zveze gluhih Jerala. Tudi Hrvaška in srbska delegacija sta se nam pridružili,« se predvajanja prve oddaje Prisluhnimu tišini spominja mag. Aljoša Redžepovič, idejni oče te oddaje in takratni sekretar Zveze slušno prizadetih Slovenije, ki je v tistem času prepoznal pomembnost informiranja gluhih in naglušnih s televizijsko oddajo. Zavedal se je vloge javne televizije pri tem, da zgodbe o življenju z okvaro sluha pridejo v domove ljudi po televiziji, obenem pa oddaja ozavešča javnost o potrebah oseb z okvaro sluha.

Ustvarjalci oddaje so poskrbeli, da je bila uvodna špica nekaj posebnega. S sliko in zvokom so ponazorili bitje srca. Za gluho skupnost je bil to nepredstavljen in čustven dogodek. Številni so položili roke na televizijski sprejemnik in marsikomu so se od sreče orosile oči: »Takrat so prvič v naši zgodovini prikaza-

li znakovni jezik v javnosti. Moram povedati, da me še danes spreletijo mravljinca in prijeten občutek, ker sem lahko bil zraven. Bilo je strahotno navdušenje. Nekateri so jokali, drugi so se smejali. Zanje je bila to nekakšna zmaga, da so lahko prvič gledali oddajo v svojem jeziku,« občutke ob premieri oddaje opisuje mag. Redžepovič. Zdajšnji predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič pa pomembno vlogo oddaje Prisluhnimu tišini opredeljuje takole: »Za nas je bilo res pomembno, da smo končno lahko dobili informacije v svojem jeziku, in to se sčasoma ni nič spremenilo. Ta oddaja je še danes edina, ki obravnava bistvene teme za osebe z okvaro sluha.«

Zamisel za ime je izhajala iz dejstva, da gluhi živijo v svetu tišine. Ustvarjalcem se je zdelo, da ime Prisluhnimu tišini še najbolj predstavlja njen koncept in smisel. Verjetno so se je posebno razveselili tudi otroci gluhih staršev. Med njimi je Matjaž Juhart, ki je danes sodni tolmač znakovnega jezika. Prvih oddaj se spominja z nemalo nostalgije, saj so mu oddaje olajšale vsakdan, potem ko mu ni bilo treba vsaj ene oddaje prevajati staršema pred domačim zaslonom.

Z nekdanjo kraljico bazenov Saro Isaković o tem, zakaj so naši možgani tako težko pozitivni.

Na snemanju oddaje v Linzu z dr. Johannesom Fellingnerjem, zaslužnim za delovanje Inštituta za senzorično in jezikovno nevrologijo ter delovne in bivanjske skupnosti za gluhe s pridruženimi motnjami.

Dolgoletni sodelavki oddaje Prisluhnimo tišini, voditeljica Valerija Škof in Janja Gostiša, tolmačka znakovnega jezika

»V mojem otroštvu nista bila za gluhe dostopna niti televizija niti radio. Zato sem moral tako rekoč vsak večer biti doma in ob pol osmih prevajati Dnevnik staršema, da sta sploh vedela, kaj se v državi in svetu dogaja. Z nastankom oddaje Prisluhnimo tišini pa sta si jo starša šla večkrat ogledat kar v društvo, kjer so potem skupaj z gluhihimi debatirali o vsebinah,« se Juhart ozira v leto 1980.

Okvara sluha je tretja najpogostejša oblika invalidnosti na svetu

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije ima že vsak deseti prebivalec okvaro sluha. Skrb vzbujajoče je, da se število ljudi z okvaro sluha vsako leto povečuje. V Sloveniji živi okoli 1500 gluhih in 75.000 naglušnih oseb. Okvaro sluha ima vsaj še enkrat toliko ljudi, a se za aparat še niso odločili. Nekdanji predsednik Svetovne zveze gluhih Dragoljub Vukotič je kot enega največjih problemov gluhotepoudaril prav slabo informiranost. Prof. dr. Miha Žargi, nekdanji predstojnik klinike za otorinolaringologijo, poudarja, da dosmrtna okvara sluha najbolj prizadene osebe v družbenem, komunikacijskem in intelektualnem smislu.

V 40 letih je nastalo približno 800 oddaj

V štirih desetletjih smo v oddajah nizali zgodbe in sporočali dejstva, ki bi sicer ostala skrita. Med njimi, na primer, da je bil znakovni jezik, edino naravno sporazumevalno sredstvo gluhih, več kot stoletje prepovedan. Leta 1880 se je stroka odločila, da je treba gluhe poučevati po metodi, ki spodbuja razvoj govora in poslušanja. V takrat edinem zavodu za izobraževanje gluhih, Gluhonemnici v Ljubljani, so pričakovali, da se bodo gluhi učili po isti metodi kot slišiči otroci. Znakovni jezik so prepovedali. Če so ga otroci uporabljali, so bili kaznovani, tudi tepeni. Dejstvo je, da se prav veliko do danes ni spremenilo. Gluhi veljajo za najslabše izobražene med invalidi. V Sloveniji jih živi 1500 in med njimi težko najdemo pisatelje ali izumitelje. Razlogi so tudi v ovirah, s katerimi se spop-

rijemajo med izobraževanjem. Ker težko pridobijo izobrazbo, pretežno opravljajo nekvalificirana dela za minimalno plačo. Večina jih prejema minimalno pokojnino.

Posebno pozornost namenjamo razvoju nove tehnologije, ki je izjemen. Tako se gluhi lahko dandanes denimo z uporabo videotelefonije pogovarjajo po telefonu, kar je bilo še pred nekaj leti popolnoma nepredstavljivo. Pravi medicinski čudež je polžev vsadek, saj nekateri gluhi lahko z njim slišijo. V državi jih je okrog 500, vse več pa je tudi uporabnikov slušnih aparatov, trenutno približno 75.000. V Evropski uniji živi vsaj 10 odstotkov ljudi z okvaro sluha, napovedi pa kažejo, da naj bi imel kmalu že vsak tretji Evropejec po 65. letu starosti težave s sluhom. V naših oddajah posebno pozornost posvečamo tudi preventivi. Noben pripomoček namreč ne nadomesti zdravega sluha. Zato je pomembno, da z njim ravnamo skrbno in ga zaščitimo. Posebej izpostavljeni so delavci, ki vsak dan delajo v hrupnih okoljih, pa tudi glasbeniki, motoristi in ne nazadnje mladi, ki so z glasnim poslušanjem po slušalkah in udeležbo na glasnih koncertih in zabavah izpostavljeni tveganju za okvaro sluha.

Če do okvare sluha vseeno pride, je pomembno, da se ljudje odločijo za rehabilitacijo s slušnim aparatom, saj so sicer posledice vse prej kot zanemarljive. Ne samo da se ljudje začnejo umikati iz družbe, ampak predvsem tvegajo tudi hitrejši nastanek de-

V Skrbovinci, kjer prodajne artikle izdelujejo varovanci štirih varstveno-delovnih centrov, smo posneli intervju z Emirjem Okanovičem, o njegovi izkušnji pri iskanju zaposlitve.

mence in drugih duševnih obolenj. Zavarovana oseba lahko pri nas dobi kakovosten slušni aparat, zato se nam zdi pomembno, da z zgodbami zadovoljnih uporabnikov spodbujamo ljudi k rehabilitaciji sluha, saj statistike kažejo, da ljudje z odločitvijo za slušni aparat odlašajo tudi do deset let.

Nagrada TV SLO za posebne dosežke

V 40 letih so oddajo Prisluhnimo tišini pripravljali številni ustvarjalci. Zdi se, da so glede na področje vsebin opravljali več kot le službo. Imeli so poslanstvo in poseben čut. Danes pri nastajanju oddaje sodeluje vsaj 25 ljudi – nekateri manj časa, drugi dalj, Aleksandra Vokač pa je režiserka oddaje že 23 let. Oddajo deset let ureja mag. Tina Grošelj. Brez čudovitih novinarjev, ki jih je bilo v vseh letih toliko, da bi tež-

ko našteji vse, snemalcev, asistentov, osvetljevalcev, napovedovalk, tolmačev, lektorice, Zlate Crljenko, tolmačke znakovnega jezika, ki zagotovi prevod in priredbo, in producentke Mojce Šegula te oddaje ne bi bilo. Vsak prispeva pomemben delež k nastajanju oddaje. Posebna zahvala pa velja vsem gluhih in naglušnim ter našim društvom, ki so bili aktivni v vseh letih ustvarjanja. Najbolj pa nas veselijo pisma gledalcev, njihove čestitke in pohvale. Uredništvo je veselo pozitivnih mnenj, da so oddaje koristne in poučne, še posebno pomemben pa je odziv gledalcev, ko nam sporočajo, da so pri gledanju spoznali številne novosti in da nas redno spremljajo. Zato gre pri tem jubileju zahvala vsem, ki so pripomogli, da je postala Prisluhnimo tišini za naše državljane del izbire iz programa TV Slovenija. ●

SVETOVNI DAN DUŠEVNEGA ZDRAVJA

Teja Pahor, strokovna sodelavka Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Prejšnji mesec, natančneje 13. oktobra, smo zaznamovali svetovni dan duševnega zdravja. Velikokrat je to področje, ki ga odrivamo iz svojega vsakdanjega življenja. Še vedno o duševnem zdravju govorimo premalo, zato ostaja visoko na lestvici družbenih tabujev. Dobro bi bilo, da o tem spregovorimo večkrat, da premislimo, kaj duševno zdravje pomeni. Običajno ljudje ob tej besedi pomislimo

na tiste, ki so duševno bolni ali imajo motnje v duševnem razvoju. Beseda *duševno zdravje* nas namreč običajno asociira na nekaj strašnega. Svetovna zdravstvena organizacija pravi takole: »*Duševno zdravje omogoča posamezniku udejanjanje njegovih umskih in čustvenih zmožnosti ter mu omogoča, da najde in izpolni svojo vlogo v poklicnem, družbenem in zasebnem življenju.*«

Duševno zdravje dobro opisuje tudi Nacionalni inštitut za zdravje Slovenije (v nadaljevanju NIJZ, skripta *Duševno zdravje na delovnem mestu*, 2015), ki pravi, da imamo na premici duševnega zdravja v grobem tri stanja:

- »*Duševno zdravje pomeni na primer dober odnos do sebe, dobre odnose z drugimi, uspešno spoprijemanje z izzivi v vsakdanjem življenju, zmožnost uspešnega*

Foto: Olag Magni

šolanja in pridobitnega dela, skrb za svoje probleme in njihovo reševanje itd.

- Težave v duševnem zdravju, ki še ne predstavljajo duševne motnje, pač pa so že lahko pokazatelj določenih težav in so lahko dejavnik tveganja za razvoj duševnih motenj. Med te težave sodijo na primer težave pri spoprijemanju s problemi, slabša samopodoba, škodljivo pitje alkohola, šolska neuspešnost, težave s spanjem itd.
- Duševne motnje delimo v dve kategoriji: duševne motnje, ki pestijo aktivno populacijo in so v izjemnem porastu, zanje poznamo preventivne ukrepe in jih uspešno zdravimo. Sem spadajo stresne motnje, anksiozne motnje, unipolarna depresija, bipolarna motnja razpoloženja, odvisnost od psihoaktivnih snovi itd. V drugo skupino spadajo duševne motnje, ki so po poteku kronične in potrebujejo dolgotrajno zdravljenje, rehabilitacijo, dolgotrajno oskrbo in druge oblike kontinuirane bolj ali manj stalne psihosocialne oblike pomoči. Sem spadajo: psihotične motnje, organske duševne motnje, demence itd.«

Foto: Gordon Johnson

Vsak človek se je v življenju že kdaj srečal s stisko. Številni zaradi stresa, ki ga doživljajo na delovnem mestu, marsikdo zaradi družinskih težav, nekateri zaradi osebnih stisk, razlogov je lahko ogromno. Tudi brez posebnih časov, v katerih smo se znašli zdaj, imamo na zalogi navadno mnogo težav, ki nam lahko kalijo notranji mir. Danes pa nam kakovost življenja pomembno znižuje novi koronavirus. Nova realnost prinaša nove stiske, ki so nemalokrat vezane na sprejete ukrepe ali, v najslabšem primeru, na prebolevanje bolezni. Gluhe in naglušne osebe se srečujejo z različnimi ovirami, ki pred »koronačasom« niso bile tako velike. Komunikacija skozi maske je povzročila, da je sporazumevanje še težje, kar lahko marsikomu povzroča neugodne občutke, stisko in nemoč.

Pomembno je, da preverimo, kaj lahko posameznik naredi, da si vsaj malo olajša občutke nemoči, predvsem pa, kaj lahko storimo sami, da bo naše duševno zdravje dobro in nam bo bolje služilo tudi v času nemoči.

NIJZ pravi: »Skrb zase pomeni, da si vzamemo dovolj časa zase, se skušamo bolje spoznati in svojim značilnostim prilagoditi tudi svoje

življenjske navade. Znati si moramo vzeti čas za dejavnosti, ki nas veselijo, in za odnose, ki nam veliko pomenijo. Pomembno je, da se naučimo ustreznega čustvovanja (prepoznavanja in sprejemanja lastnih čustev – pozitivnih in negativnih, sprejemanja čustev drugih ljudi, uspešnega in konstruktivnega izražanja čustev, obzirnega upoštevanja čustev drugih ljudi) in učinkovitih načinov spoprijemanja s stresom.«

Prav tako strokovnjaki pravijo, da nam načrtovanje daje občutek varnosti in znižuje raven stresa. V ta namen je NIJZ pripravil osebni načrt, ki ga lahko izpolnite kar v reviji.

Skrb za lastno duševno zdravje – izdelava osebnega načrta

Naredite si načrt dejavnosti za dobro duševno zdravje v prihodnjem mesecu.

Kaj pa, ko je v stiski bližnja oseba? Kako ji lahko pomagam?

Velikokrat nam pomaga, če se lahko z nekom pogovorimo o tem, kaj nas tare. Občutek, da nas nekdo razume, je blagodejen. Sram, ki ga velikokrat čutimo ob stiskah, se po navadi ob tem zmanjša. Prevza-

1. Dejavnosti, obveznosti, ki jih moram opraviti v prihodnjem mesecu (razmislite, katere od teh dejavnosti, obveznosti so še posebej stresne in kako se nanje lahko pripravite):
2. Prijetne dejavnosti, ki jih bom v prihodnjem mesecu naredil/-a samo zase (npr. telovadba, branje, vrtnarjenje, izlet, obisk planin, nabiranje cvetic, kuhanje, reševanje križank ...):
3. Kdaj bom opravil/-a te prijetne dejavnosti (npr. vsak torek, trikrat tedensko, ob nedeljah):
4. Kako si bom pomagal/-a, če bom imel/-a odpor in se mi ne bo ljubilo:
5. Kaj bom naredil/-a z negativnimi mislimi:
6. S kom se bom pogovoril/-a, če bom imel/-a težave:

me nas občutek: »Nisem edini/-a, ki ima težave.« Svet takrat lahko postane lepši. Vsi imamo težave, vsi smo kdaj v stiski in ni prav, da nas je o tem sram govoriti.

Ko do nas pristopi bližnja oseba, ki doživlja stisko, je pomembno, da ne obsojamo počutja osebe, temveč skušamo čim bolj razumeti njeno stanje. Obenem se moramo zavedati, da ni univerzalnega recepta. Kar pomaga nekemu, ni nujno ustrezno tudi za drugega. (Brst psihologija, 2017)

Dobro je, da se pozanimamo in izobrazimo o posamezni duševni motnji, s katero se spoprijema kdo

od vaših bližnjih. Še vedno obstaja kar nekaj predsodkov o depresiji, anksioznih motnjah in drugih duševnih stiskah. Ljudje velikokrat napačno predpostavljajo, da je duševna motnja znak šibkosti, da je neozdravljiva ali da se je posameznik lahko »znebi« že samo z močjo volje. Prepričanja, da je mentalna bolezen znak slabe vzgoje, kemičnega neravnovesja, genov ali nepravilnega prehranjevanja, naredijo več škode kot koristi. Takšni pogledi včasih povzročijo, da se ljudje začnejo izogibati tistemu, ki se bori s katero izmed duševnih motenj, kar pa stigmatizacijo in

stiske posameznika samo še bolj poglobi. Najmanj, kar lahko naredimo je, da se dobro izobrazimo o določeni duševni motnji in razbijemo mite, ki se je dotikajo. Tako lažje razumemo, s čim se spopada posameznik in smo bolj pripravljeni na načine, kako mu lahko pomagamo. Zboleli je že sam obremenjen z različnimi miti in predsodki. Občuti sram in strah, da bi ga drugi obsojali in da bi izpadel šibek ali »nor«. Dobro je, da mu zagotovimo, da njegovo stanje ni znak šibkosti, pomanjkljivosti ali norosti ter da zaradi svojega stanja ni slabša oseba, prijatelj, mama, oče ali sodelavec. (Brst psihologija, 2017)

Kako to lahko naredimo?

Lahko preberemo kakšno strokovno literaturo, si ogledamo TEDx Talk, dokumentarni film, obiščemo terapevta in ga prosimo, da nam razloži tisto, kar nas zanima, ali pa se pogovorimo z nekom, ki je imel izkušnjo z določeno duševno motnjo. (Brst psihologija, 2017)

Če imate občutek, da vas nihče ne razume in bi se želeli pogovoriti s strokovnjaki, se vedno lahko obrnete na najbližje društvo ali Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije. Tam vam bomo pomagali in vas usmerili v pravo smer. Ob tem z veseljem naznanjamo, da v Zvezi prebujamo **RehaCenter Sluh – rehabilitacijski, izobraževalni in svetovalni center**, ki bo namenjen tudi duševnemu zdravju. Ob tem pa ne pozabimo: kjer je volja, tam je pot ... Četudi trnova. Varuh človekovih pravic Peter Svetina pravi: »Skrb za duševno zdravje slehernika je skrb za duševno zdravje celotne družbe.« Zato je prav, da se pogovarjajmo o duševnem zdravju, bodimo tisti, ki razbijamo tabuje in premikamo mejnike, in bodimo vodilo k družbi s posluhom. ●

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tudi na voljo kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljičah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika

✓ QR

Čitalec QR kod za ogled videoposnetkov szj

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe

Available on the iPhone
App Store

Get it on
Google play

»DRUŽBA JE TAKŠNA, KOT JE. ŽELIMO SI BOLJŠE.«

📺 Teja Pelko, 📷 Goran Antley in arhiv filma

Na kinematografskih sporedih je bil zaradi epidemije covid-19 film predvajan oktobra, nadaljnja distribucija pa je trenutno zaustavljena. Film je bil izbran tudi v netekmovalni del Festivala slovenskega filma, predvajali so ga na festivalu Kino Bled in v ZDA v okviru Deaf Rochester Film Festivala. Sredi novembra sta potekali še spletna projekcija za poslance Državnega zbora RS in na TV Slovenija.

Film Jezik enakopravnosti na intimen način spremlja življenje treh gluhih protagonistov različnih generacij, ki se spopadajo s problemi, s katerimi se srečujejo gluhi predvsem zaradi neurejenega področja slovenskega znakovnega jezika (SZJ). 42-letni Samo je najboljši gluhi športnik vseh časov. Bil je pravi šampion, osvojil je pet olimpijskih medalj tako na poletnih kot zimskih igrah, danes pa za minimalno plačo v prehranbnem podjetju pomiva posodo. Samo se s svojo usodo nikakor ne more sprijazniti in poskuša postati to, kar si je od nekdaj želel – asistent učitelja športne vzgoje –, petnajstletna Špela pa se pripravlja na novo življenjsko obdobje. Vstop v srednjo šolo je zanjo velika prelomnica, ovita v številne negotovosti, predvsem, ali bo pri pouku sploh imela tolmača ali bo prepuščena sama svoji tišini. In tu je Meri, prijetna gospa v začetku osemdesetih let, ki je kot sedemletna deklica s kričanjem na travniku iskala svoj izgubljeni sluh. Vse življenje je posvetila razvoju in priznanju slovenskega znakovnega jezika, ki je na pragu izumrtja. Meri, Špela in Samo so trije izmed približno 1500 gluhih Slovencev, ki se vsak po svoje borijo, da se to ne bi zgodilo. Za to, da bo njihov glas dosegel širšo javnost, sta z zapisom njihovih zgodb poskrbela scenaristka in režiser filma Jezik enakopravnosti Tina Grošelj in Marko Kumer - Murč.

KAKO STA PRIŠLA V TA PROJEKT?

Tina Grošelj: Film je nastal v produkciji Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije v sodelovanju z EnaBando in Rusaalka films. Odločila sem se, da bom film naredila zato, ker sem želela podpreti Zvezo gluhih in naglušnih Slovenije, ki je v Državni zbor vložila pobudo za dopolnitev ustave s slovenskim znakovnim jezikom. To je bil osnovni razlog. Drugi pa je bil ta, da se družba ne zaveda, v kakšnem položaju živijo gluhi, in film se mi je zdel

Scenaristka Jezika enakopravnosti Tina Grošelj in režiser Marko Kumer - Murč

odlična priložnost, kako priti do zavesti najprej odločevalcev, ker se ustava spreminja z dvotretjinsko večino, tako da je potrebno sodelovanje obeh političnih polov. Zato se mi je zdelo nujno potrebno, da ustvarimo projekt, v katerem bomo prikazali posledice prepovedi znakovnega jezika na življenje gluhih ljudi. Naj pojasnim še, zakaj je pomembno, da se SZJ vpiše v ustavo. Sicer imamo že od leta 2002 sprejet zakon o uporabi SZJ, imamo zakon o izenačevanju možnosti invalidov in izjemno pomembno konvencijo o pravicah invalidov iz leta 2008, ne nazadnje imamo tudi v ustavi opredeljeno, da so vsem zagotovljene enake pravice in svoboščine, a vendar: gluhi se danes v rednem izobraževalnem procesu ne morejo učiti v svojem jeziku, ker jim ni priznan tolmač. Leta 2015 je bil prvi pilotni projekt, v katerem je Špela, ki nastopa v filmu, prvič dobila tolmača, ampak za omejen čas – polovico časa si ga je morala deliti z bratom, ki je bil v drugem razredu. Zato je SZJ treba vpisati v ustavo, ker gluhi nimajo enakovrednega dostopa do izobraževanja niti se nimajo možnosti učiti o svojem jeziku, o svoji materinščini. Zato je nujno, da se jim zagotovi tudi predmet slovenski znakovni jezik. Z letošnjim šolskim letom se je SZJ sicer začel izvajati v rednih šolah kot izbirni predmet, kar je zelo dobrodošlo, a če tega jezika ne bomo vpisali v ustavo in ne bomo poskrbeli za sistemsko financiranje in razvoj, bo izumrl. Trenutno imamo razvitih 16.000 kretenj, kar je približno primerljivo z obsegom izrazoslovja sliščega sedmošolca. Dandanes SZJ razvija nevladna organizacija Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, in četudi imajo tam strokovnjake, se je treba zavedati, da mora dr-

Lea in Samo ob sončnem zahodu v Poreču

Meri v svoji najljubši kavarni prebira časopisje.

žava s sistemskim financiranjem skrbeti za ta avtohtoni jezik gluhih pri nas.

FILM STE PREMIERNO PRIKAZALI 14. NOVEMBRA 2019, NA DAN ZNAKOVNEGA JEZIKA, V KINU BEŽIGRAD. KAKŠEN JE BIL ODZIV NANJ?

Tina Grošelj: Na premiero smo povabili gluhe in naglušne ter predstavnike vlade in državnega zbora. Odziv je bil izredno pozitiven. Veliko ljudi je tudi jokalo, zgodbe so se jih izjemno dotaknile. Eden od poslancev pozna Sama še iz časov, ko je bil vrhunski športnik, in je rekel, da si niti v sanjah ni predstavljal, da je ta fant padel na tako trda tla. Meni se je zdelo zelo pomembno, da film naredimo tudi zato, ker bi drugače te zgodbe ostale za vedno zamolčane in ne bi prišle v javnost. Država je razvita toliko, kolikor skrbi za svoje najšibkeje člene. Pri nas se morajo invalidi boriti za svojo pravico, mi, ki smo močni in veliki, bomo pa odločali, ali si jo zaslužijo ali ne. To absolutno ni prav. Mislim, da film pove tudi to, da je pomembno, da država vzpostavi sistem, v katerem bodo invalidi lahko uresničili svoje potenciale.

KAKO DOBRO STA PRED FILMOM POZNALA TO PROBLEMATIKO?

Tina Grošelj: Na to področje sem vstopila po naključju, zdaj pa na njem že 12 let delujem kot novinarka, urednica oddaje Prisluhnjimo tišini (na TV Slovenija) in Spletne televizije (www.spletnatv.si), tako da je bil ta film morda logično nadaljevanje mojega udejstvovanja.

Marko Kumer - Murč: Te problematike nisem tako dobro poznal. S Tino Grošelj sem delal eno serijo za Spletno televizijo za gluhe in naglušne, drugače pa nisem poznal tega sveta in je bil zame zelo nov.

KAKO STA IZBIRALA PROTAGONISTE?

Tina Grošelj: Že 12 let vstopam v domove gluhih in naglušnih ljudi s profesionalnega vidika, tako da sem pripravila obširnejši predlog, pretehtala pa je Markova odločitev, da so to najboljši trije liki iz več zornih kotov, predvsem ker so predstavniki različnih generacij in ker so omogočali razvojni lok lika; to je navsezadnje vendarle

film, in morali smo pokazati, kakšen problem ima nekdo, kako ga rešuje, kje je omejen.

Marko Kumer - Murč: To je nastajalo med razvojem scenarija. Veliko sva se pogovarjala in razmišljala, v katero smer zapeljati, kaj nam kateri od teh ljudi s svojo zgodbo prinese v film in katera vprašanja se da odpirati z vsako od teh zgodb. Zelo pomembno je bilo tudi, da smo imeli dostop. Pri dokumentarnem filmu je to najpomembnejše. To so bili ljudje, ki so bili tudi pripravljeni deliti zgodbe tako, kot smo si želeli, in so nas spustili dovolj blizu.

PRI ŠPELI STA SNEMALA NJEN PREHOD IZ OSNOVNE V SREDNJO ŠOLE. STA IMELA KAKŠNE TEŽAVE PRI PRIDOBITVI DOVOLJENJ ZA SNEMANJE V ŠOLAH?

Tina Grošelj: Nobenih. V osnovni šoli Ribnica so nam uredili vsa potrebna dovoljenja, da smo jih smeli spremljati tako pri zadnjem testu kot pri pouku in pripravah na valetu. Tudi v srednji šoli so nas sprejeli. Trije dijaki se sicer niso hoteli snemati, pa smo jih dali za tisto uro v zadnjo vrsto. Ni bil noben problem. Nikjer nismo imeli težav.

Marko Kumer - Murč: Šole to podpirajo. V zadnjih letih se je zakonodaja sicer zelo spremenila – dokumentaristika je postala zelo problematična. Večine stvari, ki jih posnameš na cesti, ne bi smel uporabiti v filmu.

KAKO JE BILO PA S SNEMANJEM V DRŽAVNEM ZBORU?

Tina Grošelj: Tudi tam ni bilo težav. Sicer smo se zelo prilagodili. Snemali smo julija, ko so bile že počitnice. Spustili so nas tudi v glavno razpravno dvorano, kamor mediji praviloma nimajo vstopa. Marko je sicer nekaj ušpičil ...

Marko Kumer - Murč: Imel sem stabilizator za kameero na baterije, in ena od njih se nam je ravno tam vžgala. Kar začela je goreti ... Potegnil sem jo iz stabilizatorja in potem sem razmišljal, kako naj jo pogasim: prva ideja je bila, da jo vržem na tla in začnem skakati po njej, a so bile vsepovsod preproge in se je vedno bolj zdelo, da bomo zažgali Državni zbor in umazali preprogo. To je tako me-

talo iskre, da če bi jo vrgel na preprogo, bi najbrž začelo goreti ... Potem pa sem dobil idejo in začel pljuvati. Pljuval sem toliko časa, da sem jo pogasil.

Tina Grošelj: Jaz sem bila v šoku, samo gledala sem ...

Marko Kumer - Murč: Mi smo se pred stricem, ki nas je spremljal iz njihove službe za odnose z javnostmi, delali, kot da ni nič, in vsi so kar malo ignorirali to, da je začelo nekaj goreti.

Tina Grošelj: Potem bi se nas res zapomnili.

KAJ VAJU JE NAJBOLJ PRETRESLO OB SNEMANJU TEGA FILMA?

Tina Grošelj: Ena od stvari, ki se me je najbolj dotaknila, je bil Špelin prehod iz osnovne v srednjo šolo. To, kako je bila ona v tej osnovni šoli sprejeta, kako so se naučili sošolci enoročno abecedo, kako je imela prijatelje, kako je bila nasmejana, srečna, tipična najstnica ... Nato pa padec na realna tla v srednji šoli, kjer je bila seveda sama, kjer je spet sedela v tišini – prav tipičen lik gluhega človeka, ki je sam, z nikomer se ne more pogovarjati, spet smo kot pred 100 leti: slišiš nekaj govori, ona gleda, kako se usta premikajo, prepisuje od svojih sošolcev, sama blodi po hodnikih, nima nasmeha, v glavnem – katastrofa!

Marko Kumer - Murč: Bolj ko je film nastajal, bolj sem razumel, kako so gluhi v resnici odrinjeni in kako je njihov svet v resnici problematičen. To je bila zame nekakšna streznitev in mi je bilo potem včasih kar težko sprejeti kakšno stvar. Ta realnost me je kar pretresla. To, da Špela ne dobi tolmača, ni sprejemljivo. Nobene racionalne razlage ni za to. Ker denar je.

Tina Grošelj: Država za centre gluhih in naglušnih na leto namenja 11 milijonov evrov. Zato se lahko najde tudi denar za tolmačenje 21 gluhim otrokom v državi, ki se šolajo v rednih šolah.

KAKO PA JE POTEKALO SNEMANJE? STE IMELI TOLMAČE ZRAVEN?

Tina Grošelj: Načeloma smo ves čas delali brez tolmačev, prevajala sem jaz. Marko si je zelo želel, da imamo čim manj ljudi na prizorišču snemanja, da smo čim bolj naravni. Sreča je bila tudi v tem, da te ljudi res poznam. Meri me je učila znakovni jezik, Špeli sledim od leta 2015, Samu pa še iz časov, ko je bil vrhunski športnik in je domov nosil medalje in so bili sprejemi zanj na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, tako da nismo imeli težav z zaupanjem, zato ker smo res delali z ljudmi, s katerimi se poznamo.

Marko Kumer - Murč: Veliko smo snemali pri njih doma. In če je kup neznanih ljudi okoli, to nikomur ni všeč. Zaupanje je pri tem najpomembnejša stvar. Če vedo, da ne boš manipuliral, ti pokažejo več. Pri montaži smo zelo natančno iskali vse trenutke, ki so se nam zdeli

Špela pred svojo srednjo šolo v Križankah

najpristnejši, v katerih so se najbolj sprostiti in pozabili na kamero. Idealno bi seveda bilo, da bi to lahko snemali pet let, saj bi potem dobili res same pristne trenutke, ampak to pač ni bilo mogoče.

MENITA, DA SE BO S TEM FILMOM KAJ SPREMENILO?

Tina Grošelj: Jaz si želim predvsem, da bi zagotovili čim boljšo distribucijo, ker menim, da je treba ta film pokazati čim širšemu krogu ljudi. Najprej odločevalcem v parlamentu, potem pa bi moral film zaokrožiti po šolah, ker tam sedijo otroci, ki bodo nekoč odločali. Zelo bi si želela tudi, da bi vsi, ki potrebujejo tolmača, tega tudi dobili, da bi dobili vso ustrezno podporo za uresničitev vseh svojih potencialov. Zaradi nezadostne izobrazbe Samo danes ne more opravljati poklica, v katerem bi zagotovo blestel. Zelo si želim, da bi s tem filmom potrkali na vest ljudi, da so gluhi med nami, da je treba marsikatero prakso spremeniti in da naj se starši gluhih in naglušnih bolj povežejo z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije. Kajti večina družin, ki sliši, a se jim rodi gluhi otrok, nima komunikacije, starši se ne naučijo znakovnega jezika, otrok ga praviloma ne uporablja, hodi v redno slišiščo šolo ... Ne predstavljam si, da se ti rodi gluhi otrok in da se ne naučiš njegovega primarnega jezika in ne odgovarjaš na njegova vprašanja. Želim si tudi, da bi prešli to razmišljanje, da če se bo gluhi otrok naučil znakovnega jezika, bo postal neumnejši. Sploh ne. Prvič, tudi če se odločijo za polžev vsadek, jih najprej čaka rehabilitacija, da bo poslušal s polžkom, drugič pa – zakaj se ne bi naučil znakovnega jezika: polžev vsadek se lahko pokvari. Človek mora imeti komunikacijsko orodje, mora biti sposoben komunicirati z ljudmi. Če se rodi gluhi otrok v gluhi družini, so sicer načeloma vsi proti polževemu vsadku, ker potem pravzaprav izgubijo otroka, saj bo on slišal.

Marko Kumer - Murč: *Ob ogledih se je pokazalo, da film funkcionira. To je samo eno od orodij več v družbi, ki bi lahko že zdavnaj spremenila stvari, če bi hotela. Super je, da se ga da pokazati ljudem, ki odločajo, in širši družbi. Ves čas je treba praskati, zato ker je občutek, da nikoli ni pravi čas, da bi družba nekaj spremenila – vedno je neka kriza ... Družba je takšna, kot je. Želimo si boljše. Kajti tudi če se znakovni jezik zdaj vpiše v ustavo in če bo še kup drugih sprememb, to še ne pomeni zelo velike spremembe za večino teh ljudi, ki smo jih videli v filmu. Mogoče za naslednje generacije. To je res dolg boj. In to je zelo žalostna stvar. Ker kar koli se zdaj spremeni, Samo-vo življenje se ne bo, in to je res grozno.*

Tina Grošelj: *To se mi zdi ključno.*

STA Z GLAVNIMI PROTAGONISTI OSTALA V STIKIH? JE SAMU USPELO POSTATI ASISTENT UČITELJA ŠPORTNE VZGOJE? PA ŠPELA, ŠE HODI NA SREDNJO OBLIKOVNO IN GRAFIČNO ŠOLO V LJUBLJANI?

Marko Kumer - Murč: *Sama in Leo spremljam na Instagramu. Špelo in njenega brata Primoža pa sem dvakrat videl na okoljskih protestih. Zdaj sta oba v šoli v Ljubljani.*

Tina Grošelj: *Primož je hodil v srednjo strojno šolo v Kočevje, potem pa si je zelo zaželel iti v šolo v Ljubljano. V Ribnici s sestro nimata veliko družbe, onadva pa se na koncu dneva zelo radi družita s svojimi gluhihimi vrstniki. Tukaj imata društvo, prijatelje, konec koncev tudi trgovska središča. Še vedno pa imata eno tolmačko in si jo delita. Kljub trudu vseh. Tako je pri nas. Zavod za gluhe in naglušne v Ljubljani je država pooblastila, da zagotavlja*

tolmače, ki spremljajo otroke v šoli. Mi imamo v državi še 50 drugih tolmačev, ampak oni ne smejo delati, ker niso zaposleni tam. Po neuradnih informacijah so imeli razpis, a če nimaš ustrezne izobrazbe pedagoške smeri, ti dajo minimalno plačo. Kateri tolmač se bo šel zaposlit za minimalno plačo? Tako da smo sistemsko nekaj zgrešili. Mislim, da se bolj ukvarjamo s tem, kaj je tolmač po izobrazbi, kot s tem, da so tu gluhi otroci, ki še zmeraj sedijo v tišini brez prevoda, zato ker se sistem ne zna zmeniti. Samo pa še vedno – že 10 let – pomiva posodo. Zelo se bojim, da se ne bo nič spremenilo. Njega je to zelo načelo kot človeka, zelo ga frustrira, postaral se je. Ne more verjeti, da imajo slišiči kolegi športniki, ki so dosegli veliko manj od njega, službo, ki jih izpolnjuje. Najbolj pa ga prizadene to, da imajo zdaj gluhi športniki, ki so v športu dosegli manj kot on, pravice, ki jih on ni imel. Najbolj žalostno pa je, da je imel Zavod za gluhe in naglušne v Ljubljani Sama v enem od svojih promocijskih spotov kot reprezentativnega člana zavoda, kot vrhunskega športnika, ki vabi v zavod, naj se pridejo vpisat. Potem mu pa niti na prošnjo niso odgovorili.

Marko Kumer - Murč: *Mislim, da je na splošno problem v našem doživljanju drugačnosti in pomanjkanju osebne odgovornosti. Slovenci se zelo radi izgovarjamo na sistem in na to, da se nekaj ne da. Vedno se skrivamo za nekim zakonom, določili, prakso itd.*

Tina Grošelj: *Želim si, da bi bila ta ustavna dopolnitev izpeljana do konca letošnjega leta. Potem pa čaka gluhe in njihovo reprezentativno invalidsko organizacijo izjemno veliko dela, da se bo to določilo udeležilo v praksi. ●*

Spoštovani gledalci in cenjene gledalke!

Spletna TV je zaživela na samostojnem spletnem portalu, vpišite www.spletnatv.si in nam sledite tudi v prihodnje.

Enako kot doslej, nas boste še vedno našli tudi na spletnem naslovu

www.zveza-gns.si, s klikom na sliko naše uredniške ekipe.

Veseli bomo tudi vašega nadaljnega spremljanja Spletne TV na socialnih omrežjih Facebook in Youtube.

Se vidimo na spletu!

Uredništvo Spletne TV

VIRTUALNO ZASEDANJE DELOVNE SKUPINE SVETA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE PRI OZN NA TEMO DOSTOPNOSTI ZA INVALIDE, 4. SEPTEMBER 2020

✉ Matjaž Debevec, Koordinator ekspertne skupine za dostopnost pri WFD

Predsedujoča delovne skupine, njena ekscelenca **ga. Socorro Flores Liera**, stalna predstavnica Mehike, podpredsednica Sveta za človekove pravice, je zasedanje odprla z zahvalo Uradu Združenih narodov v Ženevi (v nadaljevanju: UNOG), ker je v času zasedanja zagotovil tolmačenje v mednarodnem znakovnem jeziku, kar se doslej še ni zgodilo. Nato je predstavila obseg dejavnosti delovne skupine in njene aktivnosti v letu 2020, še zlasti v zvezi s posledicami pandemije covid-19 (gl. Prilogo II).

Za njo je nastopila **ga. Kira Kruglikova**, vodja Oddelka za konferenčne storitve pri UNOG-u, ki je udeležence seznanila z najnovejšim dogajanjem v zvezi z uveljavljanjem dostopnosti na Uradu Združenih narodov v Ženevi. Izrazila je zahvalo za skupinska prizadevanja, ki so privedla do zagotovitve tolmačenja znakovnega jezika v času zasedanja delovne skupine. Poudarila je, da si bodo pri UNOG-u še naprej prizadevali, da bi bila tako vsa zasedanja kot tudi Palača narodov dostopnejša za vse. Omenila je, da je UNOG januarja gostil razstavo na temo Braillove pisave, na kateri je izvajal tudi vodene ogleda za ljudi z okvaro vida. Poleg tega UNOG sodeluje v Izzivu za voditelje po vsem svetu (angl. Global Leaders Challenge), ki ga je uvedla Svetovna zveza gluhih v povezavi z bližnjim mednarodnim dnevom znakovnih

jezikov 2020 in je predstavljen na spletnem mestu <https://wfdeaf.org/iwdeaf2020/>. V ta namen bo UNOG povabil osebje Združenih narodov, naj prispeva kratke videoposnetke v znakovnem jeziku, pri tem pa jim bo pomagal z inštrukcijami o uporabi tolmačenja znakovnega jezika in snemanju visokokakovostnih videoposnetkov, ter jih nato objavil na družbenih omrežjih. V zvezi s tem je **ga. Kruglikova** povabila k sodelovanju predsedujočo delovne skupine pa tudi visokega komisarja Združe-

nih narodov za človekove pravice in novega posebnega poročevalca o pravicah invalidov. Povedala je, da je UNOG ustanovil skupno ekipo, sestavljeno iz uslužbencev iz vseh oddelkov, da bi zagotovil dostopnost na vseh zasedanjih. V zvezi s Svetom za človekove pravice je pripomnila, da so se zadeve zaradi pandemije covid-19 bolj zapletle, na primer pri uporabi dvorane Generalne skupščine, ki ni opremljena z najmodernejšimi

audiovizualnimi tehnologijami. UNOG je zagotovil podnaslavljanje na vseh srečanjih Odbora za pravice invalidov ter tolmačenje znakovnega jezika na uvodnem in zaključnem srečanju. Poudarila je tudi, da tovrstne tehnične rešitve zahtevajo ogromno dela na različnih področjih ter veliko dela »v ozadju«. Kljub temu pa so se v nekaj mesecih zgodile številne pozitivne spremembe. Marsikaj, kar bi se januarja zdelo še nemogoče, je bilo preprosto treba storiti, še vedno pa ostaja veliko prostora za izboljšave. Poleg tega uporaba različnih platform za virtualne ali hibridne sestanke danes sili številne prodajalce k izboljšavam na področju dostopnosti, ki danes ni več izbirna, ampak obvezna. Na koncu se je dotaknila tudi zadeve v zvezi s tolmačenjem znakovnega jezika za dve omizji, za kateri je bila predpisana zagotovitev dostopnosti v času 45. zasedanja Sveta za človekove pravice. Opozorila je, da UNOG zaradi težav z likvidnostjo nima sredstev, da bi zagotovil tolmačenje znakovnega jezika za dva dneva. Zato je pripomnila, da se mora Svet odločiti, katero omizje bo dobilo tolmačenje znakovnega jezika, drugo omizje pa bo dostopno z uporabo podnaslavljanja v živo. Ker bo posamezno omizje trajalo samo pol dneva, bo UNOG zagotovil, da bo tudi drugo srečanje tega dne deležno tolmačenja znakovnega jezika, s čimer bo ves dan omogočena dostopnost.

Ga. Agnieszka Winnicka, arhitektka in vodja projekta, je delovno skupino seznanila s konceptom dostopnosti v projektu Strateškega načrta za ohranitev dediščine (angl. Strategic Heritage Plan – SHP; cilj tega projekta je prenova Palače narodov v Ženevi – opomba prevajalca) (gl. priloženo predstavitev). Osredotočila se je zlasti na elemente fizične dostopnosti, vključno s posegi, ki so že vključeni v SHP (npr. v celoti dostopni glavni vhodi, dvorane in hodniki, dostopne funkcije pri dvigalih in stopniščih na glavnih prometnih poteh, povsem dostopna stranišča, dostopne zmogljivosti, dobrine in izbrani uradi, območja za umik v primeru evakuacije idr.), in na prenovu vseh konferenčnih prostorov s predlaganimi prilagoditvami (npr. prilagoditev pohištva, ki je del zgodovinske dediščine, za omogočitev dostopa osebam na invalidskih vozičkih) ter vključitvijo tolmačenja znakovnega jezika.

Ga. Catalina Devandas Aguilar, bivša posebna poročevalka o pravicah invalidov in novo imenovana stalna predstavnik Kostarike, je podala sklepne pripombe ob koncu svojega drugega in zadnjega mandata v vlogi posebne poročevalke. Opozorila je na velike dosežke delovne skupine, ki je zagotovila, da sta delo Sveta in UNOG-a v splošnem dostopnejša, ter poudarila pomen tega, da morajo biti dostopne vse pomembne razprave, ne le tiste, ki se nanašajo na invalide. Povedala je, da morajo vse informacije in objave upoštevati vidik dostopnosti in da bo potrebnega še veliko dela, da bo Svet postal dostopnejši in razumljivejši za osebe s težavami v duševnem razvoju (npr. z zagotovitvijo, da bodo tako objave kot program dela Sveta napisani v lahkem branju). Na koncu se je zahvalila prizadevanjem Mehike in

pripomnila, da bo Kostarika s svojo popolno podporo delu delovne skupine prispevala k temu, da bo Svet postal dostopnejši.

Predsedujoča je nato odprla razpravo za prvi del vprašanj in odgovorov.

WORLD FEDERATION OF THE DEAF

G. Matjaž Debevc iz Svetovne zveze gluhih se je delovni skupini zahvalil za organizacijo tega zasedanja in dejal, da je bilo v pripravo letnega delovnega načrta vložena veliko truda. Delovno skupino je zaprosil, naj zagotovi, da bodo vse zgradbe in zasedanja dostopni najmanj tako, da bo na vseh dogodkih tolmačenje mednarodnih kretenj na voljo skupaj s podnaslavljanjem v živo. Poudaril je, da mora biti, kadar so navzoče specifične države, zagotovljeno tudi tolmačenje v nacionalnih znakovnih jezikih teh držav. Dodatno je v imenu Svetovne zveze gluhih predlagal, da je treba na vseh fizičnih dogodkih poskrbeti, da se bodo lahko gluhi ljudje odzivali v znakovnem jeziku. To lahko pomeni zagotovitev takšne fizične ureditve prostora, ki bo gluhim osebam in tolmačem znakovnega jezika omogočila sodelovanje v neposrednem medsebojnem stiku. Med drugim to vključuje tudi to, da se tolmačem zagotovi preprost dostop do mikrofонов, gluhim udeležencem pa možnost komuniciranja s preostalimi, ki so fizično navzoči v prostoru. Svetovna zveza gluhih je izrazila zadovoljstvo zaradi ustanovitve Centra

Dr. Matjaž Debevc, koordinator ekspertne skupine za dostopnost pri WFD-ju

za dostopnost kot glavne osrednje točke, kjer lahko gluhi ljudje, invalidi in osebe dobijo vso potrebno pomoč, opremo in prilagojeno dokumentacijo, podprla pa je tudi idejo, da so vsi videoposnetki opremljeni s tolmačenjem v mednarodnem znakovnem jeziku in s podnapisi. V zvezi z dostopnimi dogodki in virtualnimi zasedanji je Svetovna zveza gluhih predlagala, da se pri teh zagotovijo enaki standardi dostopnosti kot pri dogodkih v živo, kar pomeni, da morajo biti tolmači nacionalnih znakovnih jezikov udeležencev prisotni ves čas dogodka, obenem pa mora biti zagotovljeno podnaslavljanje v živo vsaj v angleščini in po potrebi tudi v drugih jezikih Združenih narodov. Za ljudi, ki uporabljajo slušne aparate ali polževe vsadke, je v stavbah in na prireditvah priporočljiva uporaba telefonske tuljavice in več sistemov FM. In nazadnje, pri virtualnih dogodkih bi morale platforme, ki se v ta namen uporabljajo, udeležencem omogočati, da lahko kretanje tolmača znakovnega jezika prikažejo na zaslonu ali v oknu, in da hkrati slišijo tolmačev govor. Glavni zaslon bi moral biti nastavljen tako, da bodo predstavitve v Powerpointu prikazane skupaj s tolmačem, njegova podoba pa naj bo velika vsaj četrtino, po možnosti pa polovico zaslona ali ločenega videookna.

Besedo je prevzel g. **Brian Frenkel**, predstavnik **Izraela**, in se predsedujoči zahvalil za njeno delo, zlasti za pripravo letnega delovnega načrta za leto 2020. Poleg vprašanja v zvezi s sodelovanjem pri Mednarodnem dnevu znakovnih jezikov 2020 in v Izzivu za voditelje po vsem svetu (<https://wfdeaf.org/iwdeaf2020/>) so ga zanimale novosti glede imenovanja novega posebnega poročevalca o pravicah invalidov.

G. **Jarrod Clyne** iz **Svetovne invalidske zveze** se je zahvalil predsedujoči delovne skupine za njeno delo v teh težkih časih in izrazil hvaležnost za opravljeno delo. Ponovil je poziv nekdanjega posebnega poročevalca in poudaril, da so kljub pravilno zastavljeni smeri potrebne še večje ambicije v zvezi z dostopnostjo.

Ga. **Yena Yoo**, predstavnica **Republike Koreje**, je izrazila hvaležnost za prizadevanja delovne skupine. Pripomnila je, da je nadaljnji napredek v zvezi z dostopnostjo Palače narodov dobrodošel, in potrdila podporo Republike Koreje kot članice svetovalnega odbora pri projektu SHP. Kot enega od naslednjih korakov delovne skupine je predlagala preučitev nadaljnje usklajevanja med Ženevo in New Yorkom glede dostopnosti, zlasti v luči strategije Združenih narodov za vključevanje invalidov (angl. United Nations Disability Inclusion Strategy). V zvezi s tem je predlagala, da se preuči možnost organizacije srečanja z Usmerjevalnim odborom za dostopnost invalidov (angl. Steering Committee

on Accessibility of Persons with Disabilities) pri Generalni skupščini.

G. **Yannick Galeazzi** iz **Suverenega malteškega viteškega reda** je izrazil hvaležnost za delo nekdanjega posebnega poročevalca in zaprosil UNOG, naj podpre vse zainteresirane strani pri tem, da bodo njihove videoizjave bolj vključujoče, in sicer tako, da bo podnaslavljanje podpiral z zagotavljanjem tehnične pomoči in zmogljivosti.

Ga. **Winnicka** se je odzvala s pripombo, da avdiovizualne sisteme v vseh sejnih sobah že izboljšujejo in da tudi preučujejo nove hibridne tehnologije, še zlasti zaradi najnovejšega napredka na področju tehničnih rešitev.

Predsedujoča je odgovorila, da imenovanje novega posebnega poročevalca poteka, nato je nadaljevala s predstavitvijo dela Skupine prijateljev delovne skupine (angl. Group of Friends of the Task Force) in s podrobnim prikazom osnutka letnega delovnega načrta za leto 2020. Ta je bil nato tudi sprejet.

Zadnja točka dnevnega reda je bila **Razno**, pri kateri je besedo zahtevala predstavnica **Bangladeša**. Predstavnica **ga. Shanchita Haque** je poudarila, da država Bangladeš veliko pozornost namenja pravicam invalidov in se zavzema za zagotovitev dostopa invalidov do vseh storitev. V zvezi s tem se je Bangladeš leta 2019 zavezal, da bo UNOG podaril invalidske vozičke za otroke. Ker donacija ni bila izpeljana do konca, je predstavnica prosila za pojasnilo, kako lahko to izvedejo. **Predsedujoča** je prošnjo zabeležila in pozvala sekretariat, naj v zvezi s tem spremlja Stalno predstavništvo Bangladeša in UNOG.

Po sklepnih besedah je nato predsedujoča končala zasedanje.

Priloga – Izjava predsedujoče delovne skupine:

POROČILO O AKTIVNOSTIH DELOVNE SKUPINE V LETU 2020 IN IZVAJANJU DELOVNEGA NAČRTA ZA LETO 2020

Neizogibno je bilo, da so v zadnjih nekaj mesecih na našem dnevnem redu prevladovali vplivi pandemije covid-19 in vse spremembe, ki jih je ta prinesla k načinu dela Sveta za človekove pravice. V tem obdobju negotovosti in številnih izzivov brez primere so se spremenile tudi dejavnosti delovne skupine, saj je bilo v novih okoliščinah varovanje preteklih dosežkov glede dostopnosti postavljeno v ospredje naših prizadevanj.

Kot veste, je bil Svet za človekove pravice prvi medvladni organ OZN, ki je po izbruhu pandemije organiziral uradno zasedanje. To je pomenilo vstop na neznano področje uporabe vse bolj hibridnega modela, pri katerem so bili v zasedanja ali srečanja, ki so dotlej potekala v neposredni, fizični obliki, vrinjeni virtualni segmenti.

V teh hitro razvijajočih se okoliščinah je delovna skupina znova poudarila svoje stališče, da je zahteva glede dostopnosti brezpogojna, in si prizadevala, da bi bili ukrepi za dostopnost ohranjeni v vseh scenarijih. Člani delovne skupine so sodelovali pri vseh korakih procesa, ki je privedel do končno sprejetih izvedb, od preizkušanja različnih platform za videokonference do priprave zmogljivosti v dvorani Generalne skupščine za izvedbo dostopnih omizij.

Zaradi prizadevanj številnih kolegov je Svet uspešno organiziral dve omiziji s tolmačenjem v mednarodnem znakovnem jeziku in podnaslavljanjem, udeleženci pa so se vključevali v živo iz svojih

držav. Vlogo pionirke je dobila ga. **Deborah Iyute Oyuu iz Ugande**, ki je bila prva oseba, ki je na daljavo nagovorila Svet v znakovnem jeziku.

Tovrstno večje opiranje na tehnologijo odpira nove poti za dostopnost, ki jih bo treba v prihodnosti bolje raziskati. Uporaba videosporočil je Svetu, na primer, omogočila, da je povečal število izjav, ki imajo dodano podnaslavljanje. Delovna skupina nenehno spodbuja zainteresirane strani, naj v svoje videoposnetke vključijo podnapise, kljub temu pa bi bilo lahko število videosporočil z dodanimi podnapisi veliko večje. Pred naslednjim zasedanjem Sveta bodo po nalogu delovne skupine razposlane smernice, v katerih bo razloženo, kako hitro in preprosto dodati podnapise v vnaprej posneta videosporočila, v upanju, da bo več zainteresiranih strani upoštevalo takšne napotke,

če bo na voljo preprosta tehnološka rešitev.

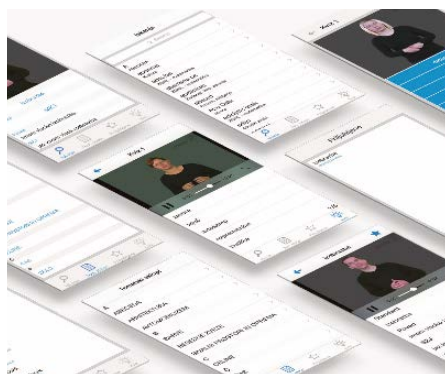
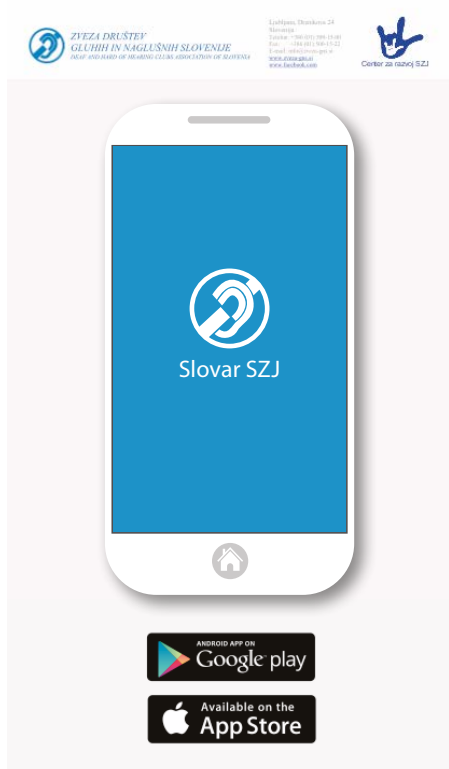
Med odprtjem 23. zasedanja, ki je potekalo 17. avgusta, je Ugandčanka Deborah Iyute Oyuu po aplikaciji Interprefy nagovorila Odbor za pravice invalidov. V svojem govoru je Odbor obevstila o izzivih, na katere naleti Svet za človekove pravice pri nadaljevanju delovanja med pandemijo covid-19, in o tem, kako si je delovna skupina prizadevala, da zagotavljanje dostopnosti ne bo ostalo prezrto.

Z veseljem vas obveščam tudi, da se delovna skupina še naprej uspešno zavzema za to, da bo uvodni govor predsednika na vsakem zasedanju Sveta za človekove pravice vseboval konkretno vsebino o dostopnosti. S tem bo delegacije spodbudil, da svoje izjave prenašajo na spletna mesta v dostopnih oblikah in na vseh omizjih zahtevajo dostopnost po resolucijah, ki ta omizja sponzorirajo, da se zago-

tovi podnaslavljanje in tolmačenje v znakovnem jeziku.

Svet za človekove pravice je tako na 44. zasedanju sprejel tri nove resolucije, ki zahtevajo popolnoma dostopne javne razprave.

Na 45. zasedanju Sveta sta omizji, ki imata predpisano zagotovitev dostopnosti, načrtovani za 17. in 23. september. Žal je zaradi likvidnostne krize v celotni organizaciji, ki jo je pandemija še poslabšala, nejasno, ali bosta ti omizji potekali tako, kot je bilo prvotno predvideno. Kot je bilo obravnavano na seji predsedstva 31. avgusta, se UNOG spoprijema s težavami pri zagotavljanju popolne dostopnosti na obeh omizjih, ki bosta potekali v različnih dneh, tako da potekajo razprave o tem, kako rešiti to težavo. UNOG in delovna skupina sta zavezana, da bosta storila vse, kar je v njuni moči, da zagotovita potrebne ureditve za obe dostopni omizji. ●

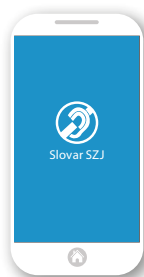

QR-KODA

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko zdaj ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod.

Uporaba QR-čitalca je preprosta:

- Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).
 Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

1 Namesti aplikacijo

2 Poskeniraj QR-kodo

3 Predvajaj video

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana

RAZPIS ZA UPORABO NASTANITVENIH ENOT ZA OHRANJEVANJE ZDRAVJA IN REHABILITACIJO OSEB Z OKVARO SLUHA: BOŽIČNO-NOVOLETNI PRAZNIKI 2020/2021 IN ZIMSKE POČITNICE 2021

Razpis se nanaša na naslednje počitniške objekte:

Božično-novoletni prazniki 2020/2021

- Apartmentajska hiša Kranjska Gora
- Moravske Toplice – apartmaji
- Apartmentajska hiša Piran

Zimske počitnice 2021

- Apartmentajska hiša Kranjska Gora
- Moravske Toplice – apartmaji

I. Način uporabljanja počitniških domov

1. Do subvencionirane cene so upravičene osebe z okvaro sluha ter zaposleni delavci in upokojeanci ZDGNS in društva.

Članska izkaznica ni podlaga za uveljavljanje subvencionirane cene. Za uveljavljanje subvencionirane cene je potrebno dokazilo o okvari sluha in plačilo članarine za tekoče leto. Dokazilo o okvari sluha je treba posredovati v matično društvo. Prav tako se članarina plačuje v matičnem društvu. Tako dokazilo o okvari sluha kot plačilo članarine mora biti vneseno v evidenco članstva.

2. Prijava uporabnikov počitniških domov poteka s prijavnimi listi, ki so priloženi k razpisu. V prijavnih listih morajo biti izpolnjeni vsi podatki.

3. ZDGNS bo na podlagi prejete prijave in upoštevanih meril uporabnika obvestila o dodelitvi termina in mu izdala ponudbo za plačilo počitnikovanja.

4. Po prejemu plačila na TRR ZDGNS bo ZDGNS uporabniku poslala napotnico za letovanje in račun. Uporabnikom, ki jim termin ne bo dodeljen, bo ZDGNS poslala obvestilo o nedodeljenem terminu z obrazložitvijo.

5. Rezervacija in letovanje se izvedeta v skladu s Pravilnikom o koriščenju in vzdrževanju objektov za ohranjanje zdravja ZDGNS.

6. Če uporabniki predčasno prenehajo uporabljati enoto ali če ne odpovejo uporabe pred prejemom ponudbe, so dolžni v celoti plačati račun. Plačilo se stornira v izjemnih primerih, s podanimi ustreznimi potrdili (11. člen Pravilnika o koriščenju in vzdrževanju objektov in ohranjanje zdravja ZDGNS).

7. V času bivanja v počitniških apartmajih prevzame uporabnik polno odškodninsko odgovornost za opremo, inventar in aparature v enoti, kot je to določeno v 18. in 19. členu Pravilnika.

V času razpisa veljajo vsa določila, ki so navedena v Pravilniku o koriščenju in vzdrževanju objektov za ohranjanje zdravja in rehabilitacijo ZDGNS.

Opredelevitev uporabnikov je navedena v 3. členu Pravilnika o koriščenju in vzdrževanju objektov za ohranjanje zdravja in rehabilitacijo ZDGNS.

DRUGO:

- obvezno doplačilo za razkuževanje: 10 EUR
- obvezno doplačila za čiščenje: 20 EUR

II. Termini uporabe

TERMINI ZA NASTANITEV V APARTMAJSKI HIŠI PIRAN IN APARTMAJSKI HIŠI KRANJSKA GORA TER V APARTMAJIH MORAVSKE TOPLICE

Božično-novoletni prazniki 2020/2021

1. termin: od 25. do 30. decembra 2020,
2. termin: od 30. decembra 2020 do 3. januarja 2021.

TERMINI ZA NASTANITEV V APARTMAJSKI HIŠI KRANJSKA GORA IN APARTMAJIH MORAVSKE TOPLICE

Zimske počitnice 2021 – 1. del

Zimske počitnice za območje jugovzhodne Slovenije (razen občin: Ribnica, Sodražica, Loški Potok, Kočevje, Osilnica in Kostel) ter Koroške, Podravske, Pomurske, Savinjske in Posavske statistične regije:

1. termin: od 13. do 17. februarja 2021,
2. termin: od 17. do 21. februarja 2021.

Zimske počitnice 2021 – 2. del

Zimske počitnice za območje Gorenjske, Goriške, Notranjsko-kraške, Obalno-kraške, Osrednjeslovenske in Zasavske statistične regije ter občin jugovzhodne Slovenije: Ribnica, Sodražica, Loški Potok, Kočevje, Osilnica in Kostel:

3. termin: od 21. februarja 2021 do 24. februarja 2021,
4. termin: od 24. februarja 2020 do 28. februarja 2021

III. Prednostna merila

Pri izboru se bodo upoštevala naslednja merila:

- osebe z okvaro sluha s šoloobveznimi otroki,
- zaposleni pri ZDGNS in v društvih s šoloobveznimi otroki,
- pogostost uporabe počitniških domov v preteklih letih,
- času zimskih šolskih počitnic se bo upoštevala enakomerna porazdelitev po društvih.

IV. Način in rok za oddajo prijav na razpis

Prijave se zbirajo na ZDGNS, Drenikova 24, Ljubljana, do 30. 11. 2020, na pravilno izpolnjenih prijavnih listih, ob upoštevanju razpisanih terminov.

Prijave lahko pošljete po pošti, telefaksu na številko 01 500 15 22, na elektronski naslov pocitnikovanje@zveza-gns.si ali jih oddate v matičnem društvu, ki bo prijavo posredovalo na ZDGNS.

Pripravila:

Aleksandra Rijavec Škerl, vodja programa ohranjanja in rehabilitacija

RAZPISANE ENOTE

APARTMAJSKA HIŠA KRANJSKA GORA

Naselje Slavka Černeta 11
4280 KRANJSKA GORA

V domu je osem apartmajev:

APARTMA 1, 4 LEŽIŠČA

V apartmaju sta dva ločena prostora in kopalnica s tuš kabino. V dnevnem prostoru je kuhinja z jedilno mizo, v sobi pa sta zakonska postelja in pograd. Apartma ima iz obeh prostorov izhod na večji pokrit balkon.

APARTMA 2, 2 LEŽIŠČI

Apartma ima en prostor in kopalnico s tuš kabino. V skupnem prostoru sta manjša kuhinja z jedilno mizo in pograd.

APARTMA 3, 4 LEŽIŠČA

Apartma je v večjem prostoru in ima kopalnico s tuš kabino. V skupnem prostoru so večja kuhinja z jedilno mizo, zakonska postelja in pograd.

APARTMA 4, 4 LEŽIŠČA

V apartmaju sta dva ločena prostora in kopalnica s tuš kabino. V dnevnem prostoru je kuhinja z jedilno mizo, v sobi pa sta zakonska postelja in pograd. Iz obeh prostorov v apartmaju je izhod na večji pokrit balkon.

APARTMA 5, 2 LEŽIŠČI

Apartma ima dva daljša prostora in kopalnico s tuš kabino. V enem je manjša kuhinja z jedilno mizo, v drugem sta dve ležišči.

APARTMA 6, 4 LEŽIŠČA

V apartmaju sta dva ločena prostora in kopalnica s tuš kabino. V dnevnem prostoru je kuhinja z jedilno mizo, v sobi pa sta zakonska postelja in pograd. Apartma ima iz obeh prostorov izhod na ločena balkona.

APARTMA 7, 3 LEŽIŠČA

Apartma je v večjem prostoru in ima kopalnico s tuš kabino. V prostoru so kuhinja z jedilno mizo, zakonska postelja in ležišče. Apartma ima izhod na balkon.

APARTMA 8, 3 LEŽIŠČA

V apartmaju sta manjši prostor, v katerem so kuhinja z jedilno mizo, zakonska postelja in ležišče, ter kopalnica s tuš kabino.

Vsi apartmaji so opremljeni s televizijskimi sprejemniki in svetlobnimi zvonci ter imajo urejeno centralno ogrevanje in toplo vodo

PRIJAVNI LIST ZA PROGRAM OHRANJEVANJA ZDRAVJA IN REHABILITACIJO KRANJSKA GORA, BOŽIČNO-NOVOLETNI PRAZNIKI 2020/2021

Kot član DRUŠTVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH: _____,

se prijavljam za bivanje v terminu (obkroži):

1. termin: 25. 12. 2020–30. 12. 2020
2. termin: 30. 12. 2020–3. 1. 2021

v apartma št. _____.

NOSILEC NAPOTNICE:

1. Ime in priimek: _____
2. Naslov: _____
3. Datum in kraj rojstva: _____
4. Status (gluh, naglušen, gluhoslep ...): _____
5. Kontaktna številka: _____, e-naslov: _____

Z menoj bodo letovali še:

Ime in priimek	Naslov	Datum in kraj rojstva	Status (gluh, naglušen, gluhoslep, slišječ)

*Upoštevajte omejeno število oseb, ki lahko bivajo v apartmaju.

Datum: _____

Podpis: _____

Prijave lahko pošljete po pošti, telefaksu na številko 01 500 15 22, na elektronski naslov pocitnikovanje@zveza-gns.si ali jih oddate v matičnem društvu, ki bo prijavo posredovalo na ZDGNS.

PRIJAVNI LIST ZA PROGRAM OHRANJEVANJA ZDRAVJA IN REHABILITACIJO KRANJSKA GORA, ZIMSKE POČITNICE 2021

Kot član DRUŠTVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH: _____,

se prijavljam za bivanje v terminu (obkroži):

1. termin 13. 2.–17. 2. 2021	2. termin 17. 2.–21. 2. 2021
3. termin 21. 2.–24. 2. 2021	4. termin 24. 2.–28. 2. 2021

v apartma št. _____.

NOSILEC NAPOTNICE:

1. Ime in priimek: _____
2. Naslov: _____
3. Datum in kraj rojstva: _____
4. Status (gluh, naglušen, gluhoslep ...): _____
5. Kontaktna številka: _____, e-naslov: _____

Z menoj bodo letovali še:

Ime in priimek	Naslov	Datum in kraj rojstva	Status (gluh, naglušen, gluhoslep, slišoč)

*Upoštevajte omejeno število oseb, ki lahko bivajo v apartmaju.

Datum:

Podpis:

Prijave lahko pošljete po pošti, telefaksu na številko 01 500 15 22, na elektronski naslov pocitnikovanje@zveza-gns.si ali jih oddate v matičnem društvu, ki bo prijavo posredovalo na ZDGNS.

MORAVSKE TOPLICE – apartmaji

Naravni park Terme 3000

Kranjčeva 12

Apartmentno naselje Prekmurska vas

Zveza je lastnica štirih apartmajev v apartmajemskem naselju Prekmurska vas, ki leži v Naravnem parku Terme 3000. Apartmaji so v štirih objektih, imenovanih Sončnica 8, Marjetica 18, Marjetica 45 in Trobentica 5. V vseh sta vgrajena televizijska indukcijska zanka za naglušne in svetlobni zvonček za gluhe osebe. Apartmaji, ki se ogrevajo z električnimi radiatorji, v njih pa sta grelnik tople vode in televizijski sprejemnik, so v dveh nivojih, v pritličju in mansardi.

APARTMA SONČNICA 8, 5 LEŽIŠČ

V pritličju so predsoba, bivalna soba s kuhinjsko nišo, jedilno mizo in enim ležiščem. V mansardnem delu je kopalnica s tuš kabino in soba, v kateri so zakonska postelja in dve ležišči. Apartma ima teraso.

APARTMA MARJETICA 18, 4 LEŽIŠČA

V pritličju so predsoba, bivalna soba s kuhinjsko nišo, jedilno mizo in raztegljivim ležiščem za dve

osebi. V mansardnem delu sta kopalnica s tuš kabino in soba z zakonsko posteljo. Apartma ima teraso.

APARTMA MARJETICA 45, 4 LEŽIŠČA

V pritličju so predsoba, bivalna soba s kuhinjsko nišo, jedilno mizo in raztegljivim ležiščem za dve osebi. V mansardnem delu sta kopalnica s tuš kabino in soba z zakonsko posteljo. Apartma ima teraso.

APARTMA TROBENTICA 5, 2 LEŽIŠČI

V pritličju so predsoba, bivalna soba s kuhinjsko nišo, jedilno mizo in sedežno garnituro ter kopalnica s tuš kabino. V mansardnem delu oziroma na galeriji je soba z zakonsko posteljo. Apartma ima teraso.

Ključni apartmajev:

Ključne apartmajev dobite na recepciji Hotela Termal v Naravnem parku Terme 3000, Moravske Toplice, ob predložitvi napotnice ZDGNS za bivanje v posameznem apartmaju in predložitvi osebnega dokumenta. Ključne na recepciji tudi vrnete.

Če posameznik izgubi kartico ali ključne, v celoti poravnava stroške nakupa nove kartice in ključev.

PRIJAVNI LIST ZA PROGRAM OHRANJEVANJA ZDRAVJA IN REHABILITACIJO MORAVSKE TOPLICE, BOŽIČNO-NOVOLETNI PRAZNIKI 2020/2021

Kot član DRUŠTVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH: _____,

se prijavljam za bivanje v terminu (obkroži):

1. termin 25. 12. 2020–30. 12. 2020
2. termin 30. 12. 2020–3. 1. 2021

v apartma št. _____.

NOSILEC NAPOTNICE:

1. Ime in priimek: _____
2. Naslov: _____
3. Datum in kraj rojstva: _____
4. Status (gluh, naglušen, gluhoslep ...): _____
5. Kontaktna številka: _____, e-naslov: _____

Z menoj bodo letovali še:

Ime in priimek	Naslov	Datum in kraj rojstva	Status (gluh, naglušen, gluhoslep, slišoč)

*Upoštevajte omejeno število oseb, ki lahko bivajo v apartmaju.

Datum:

Podpis:

Prijave lahko pošljete po pošti, telefaksu na številko 01 500 15 22, na elektronski naslov pocitnikovanje@zveza-gns.si ali jih oddate v matičnem društvu, ki bo prijavo posredovalo na ZDGNS.

PRIJAVNI LIST ZA PROGRAM OHRANJEVANJA ZDRAVJA IN REHABILITACIJO MORAVSKE TOPLICE, ZIMSKE POČITNICE 2021

Kot član DRUŠTVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH: _____,

se prijavljam za bivanje v terminu (obkroži):

1. termin 13. 2.–17. 2. 2021	2. termin 17. 2.–21. 2. 2021
3. termin 21. 2.–24. 2. 2021	4. termin 24. 2.–28. 2. 2021

v apartma št. _____.

NOSILEC NAPOTNICE:

1. Ime in priimek: _____
2. Naslov: _____
3. Datum in kraj rojstva: _____
4. Status (gluh, naglušen, gluhoslep ...): _____
5. Kontaktna številka: _____, e-naslov: _____

Z menoj bodo letovali še:

Ime in priimek	Naslov	Datum in kraj rojstva	Status (gluh, naglušen, gluhoslep, slišoč)

*Upoštevajte omejeno število oseb, ki lahko bivajo v apartmaju.

Datum: _____

Podpis: _____

Prijave lahko pošljete po pošti, telefaksu na številko 01 500 15 22, na elektronski naslov pocitnikovanje@zveza-gns.si ali jih oddate v matičnem društvu, ki bo prijavo posredovalo na ZDGNS.

APARTMAJSKA HIŠA PIRAN

Tomšičeva 29
6330 Piran

V Piranu ima ZDGNS v lasti apartmajsko hišo, v kateri so štirje apartmaji:

APARTMA 1, 4 LEŽIŠČA

Apartment je v prvem nadstropju in ima večji dnevni prostor ter kopalnico s tuš kabino. V večjem prostoru sta kuhinjska niša z jedilno mizo in spalni del, v katerem sta zakonska postelja in pograd.

APARTMA 2, 4 LEŽIŠČA

Apartment je v drugem nadstropju in ima večji dnevni prostor ter kopalnico s tuš kabino. V dnevnem prostoru sta kuhinjska niša z jedilno mizo in spalni del, v katerem sta zakonska postelja in pograd.

APARTMA 3, 4 LEŽIŠČA

Apartment je v mansardnem delu in ima večji dnevni prostor ter kopalnico s tuš kabino. V dnevnem prostoru sta kuhinjska niša z jedilno mizo in zakonska postelja. Dve ležišči sta na galeriji, ki je sestavni del apartmaja.

APARTMA 4, 2 LEŽIŠČI

Apartment je v mansardnem delu in ima dnevni prostor, kopalnico s tuš kabino ter manjšo sobo. V dnevnem prostoru je kuhinjska niša z jedilno mizo, v manjši sobi pa zakonska postelja.

Vsi apartmaji so opremljeni s televizijskimi sprejemniki in svetlobnimi zvonci ter imajo urejeno ogrevanje in toplo vodo.

PRIJAVNI LIST ZA PROGRAM OHRANJEVANJA ZDRAVJA IN REHABILITACIJO PIRAN, BOŽIČNO-NOVOLETNI PRAZNIKI 2020/2021

Kot član DRUŠTVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH: _____,

se prijavljam za bivanje v terminu (obkroži):

1. termin 25. 12. 2020–30. 12. 2020
2. termin 30. 12. 2020–3. 1. 2021

v apartma št. _____.

NOSILEC NAPOTNICE:

1. Ime in priimek: _____
2. Naslov: _____
3. Datum in kraj rojstva: _____
4. Status (gluh, naglušen, gluhoslep ...): _____
5. Kontaktna številka: _____, e-naslov: _____

Z menoj bodo letovali še:

Ime in priimek	Naslov	Datum in kraj rojstva	Status (gluh, naglušen, gluhoslep, slišječ)

*Upoštevajte omejeno število oseb, ki lahko bivajo v apartmaju.

Datum: _____

Podpis: _____

Prijave lahko pošljete po pošti, telefaksu na številko 01 500 15 22, na elektronski naslov pocitnikovanje@zveza-gns.si ali jih oddate v matičnem društvu, ki bo prijavo posredovalo na ZDGNS.

MEDNARODNI DAN GLUHIH – KRANJ 2020

✎ Boris Horvat Tihi, AURIS Kranj

Gledališka skupina AURIS Kranj je z igro pokazala, kakšen dramatičen vpliv imajo zaščitne maske v komunikaciji oseb z okvaro sluha.

Mednarodni dan gluhih je praznik, ki ga po vsem svetu tradicionalno zaznamujemo več kot pol stoletja. Tudi v Sloveniji je bil to vedno praznik, ob katerem smo se zbrali uporabniki iz vseh krajev, ampak letos žal ni bilo tako, saj nam je koronavirus na številnih področjih spremenil načrtovane zadeve. Letošnje leto je tudi jubilejno leto za Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj, ki nam je kljub vsem ukrepom za preprečevanje širjenja koronavirusa in predvsem zaradi plodnega sodelovanja z matično občino uspelo organizirati prireditve v počastitev 65 let delovanja društva in obenem tudi mednarodnega dneva gluhih.

Na razstavi v galeriji občine so bila predstavljena številna dela naših ustvarjalcev in mnogo priznanj, ki smo jih dobili na tej naši poti. Med številnimi obiskovalci in častnimi gosti prireditve smo lahko pozdravili našega gostitelja, župana Mestne občine Kranj Matjaža Rakovca, in župana Občine Tržič mag. Boruta Sajovica pa tudi predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladena Veršiča. Z uvodno točko je navzoče navdušila naša gluhoslepa članica Metka Knez z recitalom pesmi Mavrica v znakovnem jeziku. Predsednica društva Alenka Dobnikar je v svojem nagovoru spomnila na prehojeno društveno pot in se predvsem zahvalila vsem, ki so kakor koli prispevali k razvoju in obstoju društva. Pot nikakor ni bila lahka, toda na koncu štejejo le rezultati in med temi njimi so zagotovo na prvem mestu naši lastni prostori na naslovu Huje 23a. V vseh teh letih je uspešno društveno pot zaznamovalo veliko članic in članov društva, zamenjalo se je kar nekaj predsednic in

predsednikov pa tudi sekretark in sekretarjev. Nemo-goče je naštetih vse zaslužne, vsekakor pa se spodobi, da se omeni najzaslužnejše v najbolj prelomnih časih, ko je bilo treba sprejemati najpomembnejše odločitve, in to so takratni predsednik društva Zdenko Tomc in podpredsednik društva Martin Dobnikar ter sekretarka društva Zlata Crljenko. Pomembno vlogo na tej poti je odigrala marsikatera gorenjska občina, ena najpomembnejših pa je zagotovo Mestna občina Kranj, ki nam je vseskozi stala ob strani. Prav tako je pomembno vlogo odigrala tudi Občina Tržič, ki bo prav tako z zlatimi črkami zapisana v zgodovino našega društva z mnogimi soorganizacijami številnih dogodkov, med katerimi še dandanes izstopa izvedba Mednarodnega dneva gluhih Tržič 2010, na katerega mnoge takrat navzoče še vedno vežejo lepi spomini na prijateljsko in zabavno druženje.

Letošnje, za nas jubilejno leto so žal zaznamovali koronavirus in številni ukrepi, ki so vplivali na vsakdanje življenje slehernega med nami, še najbolj prav oseb z okvaro sluha, saj nam je obvezna uporaba zaščitnih mask močno omejila možnosti komuniciranja. Kako pomembna je komunikacija in kako travmatične posledice prinaša odrinjenost od družbenega okolja, je v svoji točki prikazala gledališka skupina AURIS Kranj.

Slavnostni govornik in gostitelj prireditve je bil župan Matjaž Rakovec, ki se je v svojem nagovoru spomnil našega prvega srečanja še v predvolilnem obdobju v prostorih našega društva, in že takrat so

Župan Mestne občine Kranj Matjaž Rakovec podeljuje priznanje sekretarki društva AURIS Zlati Crljenko za dolgoletno delo in ozaveščanje javnosti o nevidni invalidnosti.

se v sproščenem pogovoru porajale ideje in načrti, ki zdaj v času županskega mandata že dajejo vidne rezultate. Zagotovo je med najpomembnejšimi pobuda ustanovitve Sveta invalidov MO Kranj, ki sistematično odpravlja ovire, s katerimi se spoprijemajo vsi invalidi v matični občini, in s tem je mesto Kranj na dobri poti, da si kaj kmalu pridobi tudi naziv občina po meri invalidov.

Vrhunec prireditve pa so bile zagotovo zaključne besede našega župana, saj je dolgoletni sekretarki Zlati Crljenko podelil priznanje občine za dolgoletno delovanje in za vsa dobra dela, ki jih je naredila za gluhe in naglušne občanke in občane kranjske občine. Vsekakor je šlo zaslužno priznanje v prave roke, in to na pravem mestu, kar ne nazadnje potrjuje tudi dolg, glasen, spoštljiv in ganljiv aplavz vseh navzočih. Res spoštovanja vredna gesta župana in občine Kranj, kar je samo še ena potrditev več, da smo na pravi poti, in lahko nas samo veseli, da to vedno bolj prepoznava tudi družbeno okolje.

V zahvalnem govoru se je Zlata zahvalila za prejeto priznanje predvsem pa za sodelovanje vseh navzočih, še posebno občinskih predstavnikov, ki s svojim prijaznim razumevanjem omogočajo vsem osebam z okvaro sluha vključevanje v družbeno okolje. Že res, da je gluhotna nevidna invalidnost, ampak ravno po zaslugi prijaznih ljudi in takšnih prireditev postaja vse bolj vidna, slišana in ne nazadnje tudi razumljena.

Za krasen zaključek prireditve pa je poskrbela še pravnukinja naše najstarejše članice, vnukinja sekretarke in hčerka strokovne sodelavke ter dvakratna svetovna prvakinja v street danceu Nia Crljenko Cimperšek s plesno točko Navadno dekle. V njej je prikazala zgodbo dekleta iz sveta tišine in s tem postavila le še piko na i posebnemu in res nepozabnemu dnevu, ki bo vsem prisotnim še dolgo ostal v prijetnem spominu z občutkom, da med dobrimi ljudmi ni komunikacijskih ovir.

Hvala vsem ●

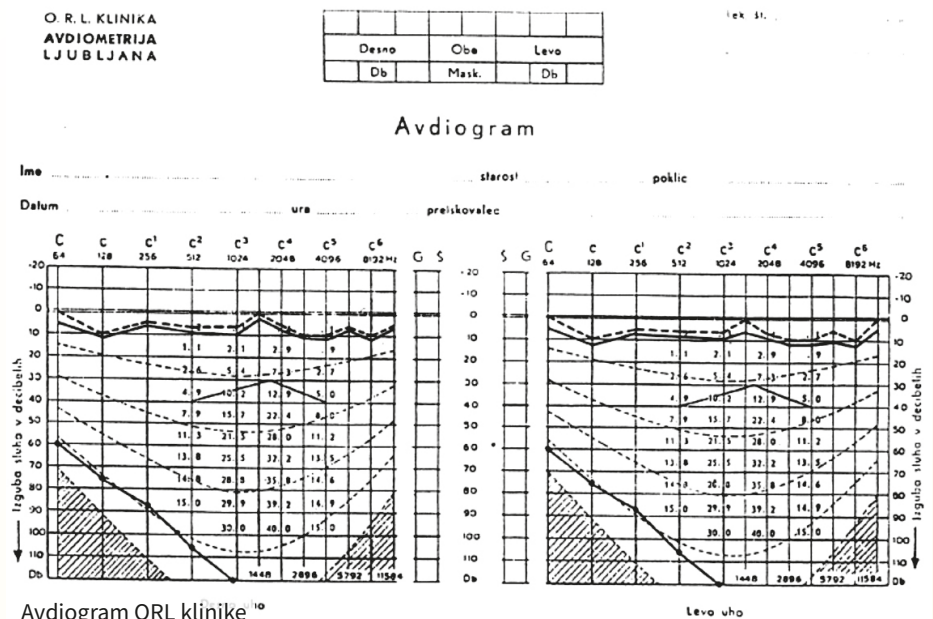
ZAPISKI S TERENA FOWLER PO FOWLERJU?

✉ Irena Blazinšek, Društvo oseb z okvaro sluha celjske regije

Terensko delo je zgodba zase. Človek pri delu sreča veliko različnih krajev in ljudi, ki živijo v najrazličnejših življenjskih razmerah. Pletejo se zgodbe, nekatere vesele, nekatere žalostne, kot je tok življenja.

Obiski naših članov so vedno posebno doživetje, ker nikoli ne veš, na koga boš naletel. Včasih vidiš stare prijatelje, ki že dolgo niso prišli v društvo, spet drugič so se ljudje preselili in za sabo niso pustili nobene sledi ali pa izvemo žalostno vest, da je obiskana oseba žal že pokojna. So člani, ki jim uspeva dobro živeti, žal pa so tudi takšni, ki živijo veliko pod pragom revščine, pa vseeno delijo z obiskovalci tisto malo, kar še imajo.

To leto (2020) smo v društvu posebno skrb namenili delu na terenu in tako izpeljali »terensko

akcijo« v okviru urejanja naše evidence – da smo pridobili izvide, obenem pa, da smo pogledali, kako gre članom, ki jih že dolgo časa ni bilo v društvu, ter jim prenesli

informacije o komunikacijskem dodatku. Čeprav televizija seže v vsako vas, ravno tako pa so naši člani o pomembnih informacijah obveščeni tudi v internem glasilu

našega društva Svet brez zvoka in glasila Zveze gluhih in naglušnih Slovenije Iz sveta tišine, bi sklepali, da so naši člani na splošno seznanjeni s tem, kdo je upravičen do komunikacijskega dodatka in kako ga pridobiti. Vendar sta komunikacijski dodatek in pravica do njega še vedno novici, ki ju marsikdo prvič sliši. In potem pojasnjevanje – kdo, kako, kdaj, kje, koliko – ter seveda boleča dilema.

»Ali imate na izvidu zapisano izgubo sluha po Fowlerju?« Vprašanje, ki obvezno pride na dan, in to z razlogom. Veliko stvari je namreč vezano na to pogosto zamenjano številko, zapisano na avdiogramu ali ORL-izvidu. Recimo pridobitev komunikacijskega dodatka. Oseba z okvaro ali izgubo sluha je upravičena do tega državnega denarnega dodatka, če ima 95 ali več odstotkov izgube sluha po Fowlerju. Ali če gre za financiranje tehničnih pripomočkov po zakonu ZIMI, država lahko sofinancira do 85 odstotkov vrednosti pripomočka, če pa oseba dobiva denarno socialno pomoč, pa država v celoti prevzame sofinanciranje izbranega ali izbranih tehničnih pripomočkov.

Seveda se mora to tudi dokazovati z uradnimi listinami, najpogosteje z ORL-izvidom ali avdiogramom, kjer naj bi bil zapisan rezultat meritve izgube sluha v – zdaj gotovo že veste, kam merim –, točno, v odstotek izgube sluha po Fowlerju.

Če ta številka ni zapisana, potem tudi centri za socialno delo ne morejo ukrepati po zakonu, čeprav je oseba, ki zahteva pravice, upravičena do njih. Če na ORL-izvidu ali avdiogramu ni te drobne številke, potem ne moreš nič.

Pa vendar. Ko smo po terenu zbirali izvide, je bilo teh, kjer je bila zapisana ta številka po Fowlerju, toliko kot belih vran, torej zelo

malo, včasih pa tudi nič. In potem se zgodi, da prideš k ljudem, ki se komaj preživljajo, in vidiš, da je član družine gluh ali iz izvidov razbereš, da bi spadal v skupino, ki je upravičena do komunikacijskega dodatka – pa ne moreš nič. Zato ker na izvidih nikjer ni zapisana tista presneta številka izguba sluha po Fowlerju. Ljudi tako opolnomočimo z informacijami, naj pri osebnem zdravniku pridobijo napotnico za ORL in tam zahtevajo, da se jim izmeri sluh in na avdiogram zapiše odstotek izgube sluha, potem pa se naj oglasijo v društvu, da jim pomagamo izpolniti obrazce za ureditev komunikacijskega dodatka. Tistim članom, ki živijo v težko dostopnih krajih in so tako rekoč odrezani od preostalega sveta, ponudimo tudi prevoz in spremstvo pri urejanju zadev.

Od nekaterih ljudi potem odhajaš z grenkim občutkom, da si jim prinesel prazno upanje – še zlasti zato, ker je med njimi veliko takih, ki so ostareli in živijo v težko dostopnih krajih, od koder se zaradi zdravstvenih in starostnih težav ne odpravljajo od doma. Kajti za to je potreben prevoz, pa finance ne držijo ali pa je oseba preveč bolna ali stara. Položnice pa ne sprašujejo, ali si star ali bolan, zahtevajo le, da so plačane.

Audio BM je deloma olajšal situacijo terenskega izračuna izgube sluha po Fowlerju z njihovo aplikacijo za pametni telefon Fowler-Sabine (dostopna v slovenščini na Google Playu), prek katere lahko ljudje tudi sami izračunajo izgubo sluha v odstotkih po formuli Fowler-Sabine ali, na kratko, po Fowlerju. Za to morajo imeti pri sebi avdiogram, s katerega potem razberejo in v aplikacijo vnesejo številke v decibelih (dB) pri frekvencah 500, 1000, 2000 in 4000 hercev (Hz). Na avdiogramu je torej treba gledati številke 0,5 (ali .5),

1, 2, in 4 (vodoravno) in z navpične osi pri teh številkah prebrati decibele – vrednosti so od 0 do 120. Te številke se vnesejo v aplikacijo posebej tako za levo kot tudi desno uho – in če poenostavimo, na koncu izračunana »povprečna« vrednost je izražena kot odstotek izgube sluha po Fowlerju. Ker aplikacija zajame samo štiri vrednosti na uho (4 na levo in 4 na desno), je izračunana vrednost seveda bolj približna, toda če gledamo samo krivuljo na avdiogramu – čim globlje se spusti, tem večja je izguba sluha –, potem lahko dobimo približno predstavlo, kakšna naj bi bila realna vrednost; ali bo v celotni vsoti »poniknila« pod 95 %, kar je že območje zelo težke izgube sluha do popolne gluhotote, ali pa bo ostala v manjših vrednostih in s tem sporočala, da ima oseba lažjo do zmerno težko izgubo sluha.

Vendar tak »amaterski« izračun izgube sluha ni veljaven, če bi šli

z avdiogramom ali ORL-izvidom, kjer ni napisana izguba sluha po Fowlerju, na center za socialno delo. Treba je imeti ali zdravniški izvid ali avdiogram, na katerem je to zapisano. Zato se postavlja vprašanje: zakaj potem ta številka ni zapisana na vsakem ORL izvidu ali avdiogramu? In ne mislite, da je to »samo« sodobna zagata – tudi na izvidih in avdiogramih, ki so stari 40 let in več, ni te številke. Zakaj, če je tako zelo pomembna? Ko recimo osebe z okvaro sluha poskušamo uveljavljati invalidnino, je k vlogi obvezno priložiti izvide, kjer črno na belem piše, da imamo izgubo sluha in v koliko odstotkih po Fowlerju. Enako je, če gre za dokumentacijo, potrebno, da se nam prilagodi delovno mesto. Ali če je oseba še otrok ali najstnik in je potrebno izvedensko mnenje za integracijo v nadaljnje šolanje skupaj s slišječimi vrstniki – tudi tam v priloženem zdravniškem izvidu najdemo en ali dva takšna zapiska. Če je treba pred delovno komisijo, da se oceni zmožnost za delo, je ta številka pomemben podatek, ker vpliva na to, kako se lahko prilagodi delovno mesto delavcu z izgubo ali okvaro sluha (recimo delo na manj hrupnem delovnem mestu ali delo, kjer ni potrebno vedno dajati ustnih navodil ...).

To ni problem samo starejših, temveč zajema vse generacije, od starih do mladih. Zakaj ga torej vsi

vpleteni – od zdravnikov, državnih ustanov do oseb z okvaro sluha – jemljemo, kot da se nas ne tiče? Običajno te številke, izgube sluha po Fowlerju, na izvidu ni, temveč je zapisana samo zaznana izguba sluha v tem in takem območju (decibel 0–120 na levem in desnem ušesu), izvid, na katerem je zapisana izguba sluha po Fowlerju, dobi le, če pacient to osebno in izrecno zahteva.

Številke ni težko zapisati, tehnologija pa je tudi že tako daleč, da večina aparatov ADG to naredi samodejno. Ena drobna številka za zapis na izvid ali avdiogram vzame mogoče minuto za to odgovornemu zdravstvenemu osebju, marsikom pa lahko prihrani dolgo in težavno pot skozi različne uradne sisteme, dodatno pa razbremeni tudi zdravstveni aparat. Že sama obravnava pri osebni zdravniku vzame čas, ravno tako tudi pri ORL-specialistu, ljudje se morajo posebej naročiti, da lahko zahtevajo zapis te številke na papirje. Ali ni to absurd in potrata časa – ne samo potrata časa ljudi, ki se naročajo, temveč tudi zdravstvenega sistema na splošno? Ljudje lahko izgubijo ali založijo izvide, še posebej starejši. In ker je bila taka številka zapisana samo na enem izvidu, razen če nimajo kje doma ali v zdravstveni kartoteki fotokopije, morajo ti ljudje potem še enkrat opraviti cel križev pot od

zdravnika do specialista ORL in še kam, odvisno, za kaj tak izvid ali avdiogram potrebujejo. Četudi je tehnologija toliko napredovala, da se veliko stvari hrani v elektronski obliki, je še vedno dobro pri sebi imeti dobri stari papirnati izvid – za vsak primer. In če bo na tem ali na katerem koli drugem ORL-izvidu ali avdiogramu vedno zapisana odstotna izguba sluha po Fowlerju, bo to majhen korak naprej, ki pa bo imel daljnosežne pozitivne posledice za vse nas.

V realnosti se vsi vpleteni sicer še vedno spoprijemamo z birokratskimi ovirami in zmedo, samo zato, ker ta številka ni redno pisana na ORL-izvide in avdiograme. Bomo to številko pisali na ORL-izvide – ne samo na enega, kjer in kadar to pacient izrecno zahteva, da jo ima tam napisano, temveč na vse – ali pa bomo sistem spremenili tako, da bo za CSD in druge uradne ter pogojno tudi zdravstvene ustanove veljavno tudi, če si ljudje izmerijo izgubo sluha pri pooblaščenih servisih za slušne aparate?

Ne vem. Epilog glede tega vprašanja še zdaleč ni jasen, ker bodo svoje gotovo rekle tudi stroka in pristojne ustanove. Vendar velja, da je ta številka v praksi dovolj pomembna, tako da si zasluži našo pozornost in obravnavo, nikakor pa ne naše ignorance, ne glede na to, ali slišimo ali smo oseba z okvaro sluha. ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih **Velenje**

Strokovno predavanje o polževem vsadku

▣ Predsednik MDGN Velenje Franc Forštner in strokovna delavka Urška Jakop

Anita Kastelic, specialistka klinične logopedije, med predavanjem

Udeleženci predavanja so si poskrbeli za varnostno razdaljo med sedeži.

V dvorani Mladinskega centra je bilo v sredo, 14. 10. 2020, ob 16. uri strokovno predavanje za osebe s polževim vsadkom z naslovom Rehabilitacija gluhosti in naglušnosti.

Predavala je gospa Anita Kastelic iz ORL Ljubljana.

Na začetku sem kot predsednik vse pozdravil tudi sam in zaželel Aniti dobrodošlico v MDGN Velenje. Zaradi vseh ukrepov smo tokrat od vseh članov na dogodek povabili samo osebe s polževim vsadkom in starše otrok, ki imajo vsadek. Tako smo lahko zagotovili ustrezne ukrepe NIJZ.

Predavateljica je na kratko predstavila uho, kako potuje zvok in kako poslušamo, kako pride do okvar sluha. V nadaljevanju je povedala nekaj več o naglušnosti, pravici do slušnega aparata in dejavnikih, ki vplivajo na uspešnost privajanja na aparat. Povedala je, kako se obravnava gluhosta, razne okvare sluha po stopnjah in kdo so kandidati za polžev vsadek (PV). Operacij za PV je vedno več in treba je predhodno izvesti vse preglede; tako npr. naredijo simulacijo na slušni živec, če je ta odziven. Predhodni pregledi in priprave so, skratka, zelo pomembni. Predstavila je ponudnike slušnih aparatov in omenila, kje so njihovi servisi. Razložila je tudi, kakšni so lahko zapleti med operacijo in po njej.

Zanimanje na predavanju je bilo zelo veliko, saj je bilo na koncu veliko individualnih vprašanj, na katera je predavateljica z lahkoto odgovorila. Dotaknila se je tudi rehabilitacije po operaciji, pogostosti t. i. fittingov in vsega drugega pomembnega. Veliko je bilo govora o tem, da bi otroci do 15. leta starosti morali dobiti zunanji del (procesor) vsaj na tri leta.

V zadnjem delu predavanja je Anita Kastelic nekaj pozornosti namenila tudi tinitusu, ki tare čedalje več ljudi. Ostalo je še veliko odprtih tem, vprašanj, zato smo se dogovorili, da v prihodnjem letu v goste spet povabimo gospo Kastelic.

Zahvaljujemo se ji za izredno lepo, strokovno in poučno predavanje, izvedeli smo veliko novega in koristnega. Tem na strokovnem področju za osebe s PV je še veliko in so specifične zanje, zato bomo tovrstna predavanja še naprej organizirali.

Skupina oseb s polževim vsadkom MDGN Velenje z imenom Kohlearji, je bila tega predavanja zelo vesela.

VTISI ENE OD UDELEŽENK

»Vesela sem, da sem izvedela toliko novega o polževem vsadku. Zdaj veliko bolj razumem, kako poteka proces, kjer zvok prihaja iz zunanjega okolja v ta del vsadka in ga pripelje vse do možganov. Lepo je bilo slišati, kakšne izkušnje imajo drugi, in zdaj resnično verjamem, da bo tudi naš fant lahko živel normalno življenje.« ●

IZ SVETA TIŠINE

Kako čustva vplivajo na naše zdravje

Edita Kos Martinšek

Duška tolmači predavanje gluhim članom.

Ta teden smo se v sredo spet družili na Ribiški koči v Velenju. Vzdušje je bilo prijetno, obiskala nas je celo Pika Nogavička, saj je ravno takrat okrog jezera potekal Pikin pohod.

Mi pa smo nestrpnno pričakovali našega predavatelja. Tokrat je bil za nami Andrej Pešec. V društvu ni predaval prvič in prepričana sem, da tudi ne zadnjič.

Zbrane v velikem številu je najprej pozdravil predsednik društva Franc Forštner, nato pa je besedo predal strokovnjaku za področje medsebojnih odnosov.

Njegovo predavanje je bilo zelo zanimivo, saj nam je vse stvari razložil na primerih. Na negativna čustva se tako okolica kot naše telo odzove negativno, zato je

prav, da razmislimo, kako in kaj mislimo. Prav tako je s pozitivnimi čustvi in mislimi. Če bomo energijo usmerjali v pozitivne misli, bo vse okrog nas tudi svetlejša, srečnejša ...

Na koncu je bilo kar nekaj vprašanj, saj je bila tema zanimiva in lepo predstavljena. Predavatelj je društvu podaril tudi nekaj svojih knjig. Na voljo so v društvu. Pridite, izposodite si jih in preberite še kaj več, kot ste slišali na predavanju.

Druženje smo končali s prigrizkom. Tokrat so zadišale ocvrte sardelice in krompirjeva solata.

Jaz pa naj končam z mislijo iz knjige našega predavatelja: »Vsak se sam odloči, ali bo njegovo življenje drama negotovanja, izgovorov in iskanja krivcev ali pa zgodba o uspehu, radosti in sreči.« ●

Predavanje je potekalo na prostem v prostorih Ribiške kočice ob Škalskem jezeru.

Ogled Centra varne vožnje Vransko

Sonja Triglav

Udeleženci zavzeto spremljajo predavanje inštruktorja varne vožnje.

Društvo MDGN Velenje je organiziralo ogled Centra varne vožnje na Vranskem.

Z minibusom smo se peljali skozi Šmartno ob Paki, Letuš in Gomilsko do Vranskega. Na parkirišču so že čakali člani društva, ki so se peljali s svojimi vozili. Sprejel nas je inštruktor varne vožnje in nas odpeljal v sejno sobo, ki je opremljena za prikaz novih prometnih znakov. Po predavanju nas je inštruktor z avtom znamke Mazda hibrid odpeljal po poligonu. Opravil je več voženj s po tremi člani. Predstavil nam je, kako se avto obnaša na spolzkem cestišču in kako napačno ter pravilno odreagiramo. Pri preveč sunkovitem obračanju volana začne vozilo zanašati, voznika lahko zagrabi panika in hitro se lahko zgodi nesreča.

Zato želim vsem voznikom srečno in varno vožnjo na poti od točke A do točke B. ●

Milica Krašovec

Člani MDGN Velenje na poligonu Centra varne vožnje

Sreda je v društvu namenjena druženju, a ker smo zaradi covid-19 zelo omejeni, moramo najti varen način druženja, to je najbolje v naravi.

Odpeljali smo se kar na poligon na Vranskem. Tam nas je pričakal prijazen predavatelj, ki nam je zelo zanimivo predaval o varnosti v prometu. Ob predavanju smo bili malo presenečeni nad nekaj novostmi, ki jih še sploh nismo poznali. Imeli smo zelo veliko vprašanj in dobili smo zelo izčrpne odgovore. Popeljali smo se tudi po poligonu, seveda je vozil predavatelj. Bila sem v prvi skupini in pokazal nam je, kako se lahko zavrtiš na cesti, če ne znaš obvladati avta. Meni to ni bilo prav prijetno in sem to tudi povedala, zato tega ni več ponovil z drugimi. Upam, da smo se vsi veliko naučili in da bomo tudi dosledno upoštevali pravila o varnosti v prometu. Čas je zelo hitro minil in polni vtisov smo odšli proti domu.

Lepo in poučno je bilo, upam, da naša delovna ekipa najde še kaj podobnega. ●

Izdelava vrečk

Milica Krašovec

Priprava prostora za skupinsko izdelavo vrečk

Pred časom se je naš predsednik Franc Forštner domislil, da bi društvo imelo darilne vrečke s svojim logotipom. Urška me je poklicala in povedala, kaj želita z Francem, in dogovorili sva se, da bom poskusila, saj sem delala na tem področju.

Vemo, da so takšne zadeve kar drage, a smo ubrali najboljšo možnost: poiskali smo donatorja in dali strokovnjakom natisniti točno take vrečke, kot smo želeli. A vrečke so bile samo stiskane, izdelane pa ne, tako da je bilo treba dobiti ekipo, ki je bo volja delati.

Zaradi epidemioloških razmer smo imeli delavnico na prostem, zato da je bilo varnostnim ukrepom zadoščeno. Delavnica je bila pri meni doma in malo me je skrbelo, ali bo sploh kdo prišel, ker je zelo močno deževalo. Toda naši člani so spet presenetili, prišlo jih je kar veliko. Vemo, da mora biti naša mla-

Predsednik Franc Forštner in Ciril Rednak med izdelavo vrečk

dina v službi, zato so vskočili starejši. Vam povem, da so zares zelo pridno delali. Vsi so želeli napraviti čim več. Veseli nas takšna pripadnost, pokazali so, da jim ni vseeno, kaj se dela in dogaja v društvu. Ker pa je sestavljanje vrečke kar zamuden postopek, bomo imeli še eno delavnico. Upam, da bo tudi drugič prišla ista ekipa, saj vsi že obvladajo postopek, dobrodošli pa so vsi, ki želijo delati.

Za delavnico se zahvaljujem vsem pridnim udeležencem, bilo mi je v veselje delati z njimi. ●

Tatjana Pirečnik

V petek smo vsi skupaj pridno delali. Na koncu nas je Milica presenetila z doma skuhano zelo okusno toplomalico. Seveda med delom nismo bili žejni, saj je poskrbela tudi za to.

V imenu društva, vseh udeležencev in svojem imenu se ji zahvaljujem za organizacijo, prostor in okrepcilo! ●

Korona problemi

✉ Franci P. Mulej

V prvem valu covid-19 smo se veliko naučili mi in preostala javnost. Po večini nismo imeli težav, nemalo pa je bilo tudi hudih ali smešnih problemov.

Nekateri v trgovinah niso hoteli sneti maske, da bi videl usta z govorom – kot da astronaut v vesolju noče dvigniti vesoljskega skafandra. In sem prosil, naj napišejo; nekateri so, drugi pa niso hoteli ali pa so nepismeni?!

Naletel sem na dosti pametnih in človeških v trgovinah, agencijah in recepcijah, ki so, ko sem povedal, da sem gluhi, sneli masko, in če nisem prav razumel, so vzeli svinčnik s papirjem. Tako se dela z nami!

Najbolj me je razjezil šofer avtobusa podjetja Noma-go, ki vozi med Celjem in Zrečami. Lepo sem vstopil s kartico IJPP in rekel »Zreče«, voznik pa se je delal bedaka. Ker sem vedel, da je maska nekakšen filter zvoka, sem jo snel in ponovil. Ni bilo rezultatov, znal je samo »pihati« v masko, zato sem ga prosil, da sname masko, ker sem gluhi, a me ni poslušal, zato sem že hotel protestno izstopiti iz avtobusa. Pa me je ustavil in pokazal na prikazovalnik, kjer je pisalo »Zreče«; potrdil sem in žena mi je brez težav sledila. Ta šofer ni bil v nadaljevanju nič prijazen, ko sem hotel napotke naprej, temveč me je z rokami podil k zadnjim vratom. Kaže, da ga naša drugačnost ni zanimala, in z ženo naju je močno užalil. Ta je bil res nečloveški. Zdi se, da se nekateri zelo počasi učijo ali pa so še kmetavzi.

V Zrečah me je že čakal kombi Lipičnik s.p., a sem vseeno vprašal, ali pelje na Roglo. Po glasu je spoznal, da sem gluhi, in snel masko, kar nama je bilo z ženo v veliko olajšanje in dobra popotnica za štiridnevni oddih. V Hotelu Rogla pa so, ko so uvideli, da sem gluhi, brez težav sneli masko.

V nadaljevanju nisem imel težav, ne na poti na Ptuj in ne na recepciji Hotela Primus. Nekaj primerov, podobnih »Nomagu Celje«, je sicer še nekaj bilo drugod, toda gluhi smo navajeni veliko slabega. Pisati se ne splača ...

Ne vem, kako se enaka misel porodi natakarnjem na Rogli in v Velenju. Na Rogli sva šla v neko picerijo na vrhu in zaradi mraza in vetra na sprehodu naročila kozarček močne pijače. Ker niso imeli zaželenih, je natakarnica »pihala« v masko, a ni hotela sneti maske ali napisati, čeprav je zagotovo imela pisalo in blok. Ko je šla stran, pa je prinesla tri steklenice različne pijače na

zdravje, obvezna uporaba zaščitne maske ali druge oblike zaščite ustnega in nosnega predela obraza (šal, ruta ali podobna oblika zaščite, ki prekrije nos in usta) ter razkuževanje rok.

(2) Pri neposredni komunikaciji z gluhiimi, gluhonemiimi in naglušnimi osebami se, ob upoštevanju zaščite vseh udeležencev, uporaba zaščitnih mask ali druge oblike zaščite ustnega in nosnega predela obraza lahko začasno opusti, če je mogoče zagotoviti medosebno razdaljo več kot 2 metra, uporabo vizirja ali če komunikacija s temi osebami poteka za stekleno pregrado.

(3) Uporaba zaščitne maske ali druge oblike zaščite ustnega in nosnega predela obraza v komunikaciji z osebami iz prejšnjega odstavka **ni obvezna** za tolmače za slovenski znakovni jezik.

Izrez iz Uradnega lista RS o izjemah pri ukrepih

pladnju in nama pokazala, češ, katero bi? Gostje so se čudili – da bi midva spila tri litre različnih žganih pijač! – in se tudi smejali. Lažja od pladnja s tremi litri stavarendar papir in svinčnik ali pa masko dol! Podobno se je zgodilo v neki velenjski kavarni. Žena si je zaželela kokto, a je bil nesporazum, toda natakarni ni hotel sneti maske, pa je prinesel dve steklenici, da bi žena izbrala. Nama, ki sva se spomnila Rogle, je bilo to nadvse smešno. Natakarnja sem pozneje poklical in mu pokazal del odrezka Uradnega lista; prebral ga je in v naši bližini ni nosil maske – drugod pa jo seveda je. Zanimivo. ●

Franci P. Mulej z ženo Ireno na Rogli

Društvo gluhih in naglušnih **Južne Primorske**

Potep gluhih na Kozjanskem in Bizeljskem

 Olga Knez

Skupinska slika pred minoritskim samostanom v Olimjah

Geslo letošnjega mednarodnega dneva gluhih, ki poteka tretjo soboto v septembru, je bilo Znakovni jeziki so za vsakogar. Zaradi ukrepov NIJZ v zvezi s preprečevanjem širjenja koronavirusa ga je po svoje proslavljalo 13 društev, združenih v Zvezo gluhih in naglušnih Slovenije. Vsa leta doslej so se člani zbrali na skupni slavnostni akademiji, na kateri so pregledali opravljeno delo v preteklem letu in najzaslužnejšim podelili priznanja. Letos pa ni bilo tako.

Eno izmed 13 slovenskih društev je tudi koprsko društvo, ki se je pred tremi leti preimenovalo v Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske. Vodi ga predsednica Darja Mujkanović, v veliko pomoč ji je tajnica Sonja Bordon. Društvo, ki šteje okrog 300 članov iz desetih primorskih občin, ima tudi kraško podružnico s približno 100 člani iz vseh štirih kraško-brkinskih občin, vodi pa jo prizadevni 82-letni vinogradnik in vinar Milan Šuc iz Pliskovice, ki se s težavami gluhoti spoprijema več kot štiri desetletja.

Tokrat so se člani koprskega društva 19. 9. 2020 odpravili na strokovno ekskurzijo na Kozjansko in Bizeljsko. Najprej je bil obvezen postanek na Trojanah, kjer jih je na krofe povabil optometrist Emil Oblak, sin junija umrlega akad. fragmentističnega slikarja Poldeta Oblaka, ki je lepote Krasa ovekovečil na svojih platnih. Pot jih je vodila v središče Kozjanskega parka, v Podsredo, kjer so si ogledali srednjeveško vasico z znamenitim prangerjem oz. sramotilnim stebrom z letnico 1667, ki priča, da je Podsreda nekdanj imela trške pravice. Prizrčen sprejem so doživeli na sedežu javnega zavoda Kozjanski park, kjer so si ogledali tudi film o naravnih in drugih lepotah tega

dela Slovenije. Izvedeli so marsikaj zanimivega, med drugim tudi to, da žal letos ne bo osrednje, že 21. tradicionalne prireditve Kozjanskega jabolka v taki obliki, kot smo je vajeni do zdaj. Kozjansko, ki je veliko let veljalo za nerazvito območje, je leta 1981 dobilo svoj Spominski park Trebče v spomin na Josipa Broza Tita, ki je otroštvo preživel v teh krajih, leta 1999 pa so ga preimenovali v Kozjanski par. Park je z 206 km² največji regijski park na Slovenskem.

Pot jih je po dobrodošlici in degustaciji jabolčnega in hruškovega soka ter jabolčnega zavitka vodila do Kolarjeve domačije, domovanja Titove najljubše tete Ane Kolar. Domačija je bila prizorišče Titovih obiskov in sestankov med 2. sv. vojno, po njej pa predvsem kraj obiskov sestrične Ane Kostanjšek. Po topli malici (obari in potici) na Turistični kmetiji Pirš pa so občudovali lepote najlepšega kraj v Evropi. V Olimju jih je sprejel nekdanji župnik Franci Frantar in jih popeljal po minoritskem samostanu z baročno cerkvijo, prečudovitem zeliščnem vrtu z več kot 200 primerki zdravilnih zelišč, v staro lekarno in do čokoladnice, kjer so lahko kupili pravo čokolado in druge čokoladne dobrote.

Avtentično potepanje so sklenili z obiskom repnice pri Najgerju, kjer jim je Aljoška Najger Runtas predstavila eno najlepših repnic na Slovenskem, staro več kot 140 let, katere namembnost se je iz shrambe za ozimnico (repo, po kateri je dobila tudi ime) spremenila v vinsko klet s petimi prostori. Lastnica je povedala, da so za pet prostorov in dva hodnika izkopali kar 275 m³ kremenčevega peska, da je nastala večja in zmogljivejša repnica. Vinogradniška kmetija

Vodeni ogled repnice pri Najgerju

s 15 tisoč trsi se tako ponaša z eno najlepših in občudovanih repnic, kjer se obiskovalci še posebej sprostitjo ob degustaciji njihovih vin, kot so modra frankinja, beli in rdeči bizeljčan, sivi pinot in traminec.

Tako so tudi primorski gluhi in naglušni nazdravili s kapljico rujnega in se polni vtisov in lepih spominov ter obogatili z novimi znanji in izkušnjami vračali proti domu. ●

Društvo oseb z izgubo sluha **Dolenjske in Bele krajine**

Obisk kmetije Pavlič

✉ Metka Novaković

V sončnem petkovem popoldnevu se nas je petindvajset članov odpravilo na ogled kmetije Pavlič v Orehovici pri Šentjerneju. Na kmetiji so se usmerili v ekološko pridelavo zelenjave, znani pa so tudi po tem, da njihova kmetija leži na območju fosilnega najdišča Vajndol. Tam so pri izkopavanju temeljev za hišo našli miocenskega polža – največjo školjko v Sloveniji. Stara naj bi bila več milijonov let. To je dokaz, da je bila Slovenija v davnih časih del Panonskega morja.

Na kmetiji imajo nasad špargljev, aronije in trte. Od letos ponujajo tudi t. i. »zeleno gajbico« zelenjave. Gospa Danijela nam je praktično prikazala, kako se pripravi domači kompost, ogledali smo si vrt, kjer se zemlja ne prekopava, ampak samo dodaja kompost. Prijetno smo bili presenečeni nad degustacijo njihovih izdelkov: kruh z drožmi, sok aronije, marmelade, suhi krlji različnega sadja, domače suhe mesnine,

Člani društva DOZIS Dolenjske in Bele krajine na kmetiji Pavlič

sir ... Miza se je kar šibila od dobrot in nekateri smo izdelke tudi kupili.

Popoldan se je prehitro prevesil v večer in treba se je bilo posloviti. Polni vtisov in oboroženi z novim znanjem o samooskrbi na okolju prijazen način smo se poslovili.

Hvala društvu, posebej pa Geni za poučno preživeto popoldne. ●

Premagaj stres, strah in skrbi

✉ Janez Kocjan

Poučno predavanje v knjižnici o premagovanju strahu, stresa in skrbi

V četrtek, 24. 9. 2020, ob 17. uri smo se gluhi in naglušni zbrali v Knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu. Bilo nas je petnajst, poslušali pa smo zanimivo predavanje o premagovanju stresa, strahu in skrbeh.

Predaval nam je Andrej Pešec, univ. dipl. politolog, celostni psiholog in predavatelj.

V življenju dobivamo bolj ali manj prijetne izkušnje, ki jih vsak po svoje premaguje, dolgotrajne posledice pa lahko negativno vplivajo na naše počutje in zdravje.

Predavanje je bilo zanimivo in poučno. Po njem smo člani o temi še malo poklepetali in z zanimanjem v branje vzeli knjige, ki nam jih je podaril gospod Andrej.

Upam, da bo takih predavanj še več. ●

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin **Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče**

Predavanje o koronavirusu

✎ Nevenka Hrovat

Predsednik MDGN Slovenske Konjice Matevž Marinko je opozarjal na nevarnosti covid-19.

V sredo, 30. 9. 2020, smo v našem društvu organizirali predavanje o novem koronavirusu. Ker pa so zaradi epidemije omejitve, je bilo število oseb omejeno, obvezni pa sta bili uporaba zaščitnih mask in zadostna razdalja med udeleženci.

Obiskala nas je ga. Katja iz Centra za krepitev zdravja Slovenske Konjice. Tema tokratnega predavanja je bil novi koronavirus, ker imajo naši člani zelo malo informacij o tej nalezljivi bolezni. Predavateljica nam je predstavila aktualne in ključne informacije ter priporočila za zaščito našega zdravja.

Novi koronavirus so poimenovali SARS-CoV-2, bolezen, ki jo virus povzroča, pa covid-19. Bolezen se kaže z vročino, kašljem in občutkom pomanjkanja zraka, kar je običajno za pljučnico. Virus je zelo nalezljiv, zato sta obvezni uporaba zaščitnih mask v zaprtih prostorih in varnostna razdalja 1,5 m. Posebej moramo biti pozorni tudi na razkuževanje in umivanje rok, saj se bomo le tako lahko zavarovali pred virusom.

Udeleženci predavanja so bili veseli in hvaležni za te napotke ter sklenili, da se bodo s priporočenimi ukrepi in aktivnim življenjskim slogom podali v boj proti virusu. ●

Udeleženci so z zanimanjem poslušali napotke predavateljice

Zaključek akcije na Mrzlici

✎ Nina Jeranko

Dobrodošlica na cilju pohoda na Mrzlici

V soboto, 3. 10. 2020, in nedeljo, 4. 10. 2020, je potekala zadnja akcija **Gluhi strežejo v planinskih kočah na Mrzlici**. Bilo je slabo vreme, a najvztrajnejših pohodnikov to nič ni motilo. Nina Jeranko in njeni hčerki Ema in Zala so se odpravile na pohod, na cilju pa jih je čakal nastop s kulturnim programom. Nina Jeranko je kulturni program vodila kot povezovalka. Gluhim udeležencem je prevajala gluha prostovoljna tolmačka Maja Kuzma Ganič, slišočim udeležencem pa je tolmačil naglušnen prostovoljec Urh Brvar.

Najprej nas je pozdravila županja občine Trbovlje Maja Krajnik. Nato sta sledila dva nastopa: gluha prostovoljka akcije GSPK Tončka Žunič je zapela – odkre-

Prešerno razposajeni Ema in Zala med pohodom na Mrzlico

tala pesem V dolini tihi, nekaj besed pa je povedal tudi Miloš Ganić, vodja delovne skupine in idejni oče te akcije. Ema Jeranko je zapela pesem Še si tu v znakovnem jeziku, ki je številnim segla do srca. Govor sta imela tudi vodja odbora PIN – OPP Jurček Novak in predsednica društva MOOSVID Daša Peperko.

Z nami so bili tudi slepi in slabovidni pohodniki, ki opravljajo slovensko planinsko pot. Ana Oražem je povedala nekaj besed o slepih pohodnikih.

Miloš Ganić je podelil nagrade vsem prostovoljcem in pohodnikom, ki so na prehojenih poteh zbirali točke in tako dobili nagrade v obliki Znakodnevnik 2020.

Za konec sta Ema in Zala Jeranko še zapeli in zaplesali na pesem Murenčki. Sledila je še igra, ko jo je vodila Petra Šiler.

Vseslovenska prostovoljna akcija Gluhi strežejo v planinskih kočah je potekala brez težav v komunikaciji, saj so bili na vseh mizah postavljeni komunikacijski valjčki, jedilni list v slovenskem znakovnem jeziku ter predstavitvena mapa s planinskimi besedami v kretnjah in Braillovi pisavi.

Akcija je v planinskih kočah od marca do oktobra potekala že tretje leto zapored. Planinski dom je predzadnja planinska kočica, kjer gostuje akcija. Organizatorja letošnje akcije sta odbor Planinstvo za invalide (OPP – PZS) in Mladinsko društvo za osebe z okvaro sluha VKLOP/IZKLOP. ●

Otroška kuharska delavnica

Nevenka Hrovat

Branje recepta in priprava za kuhanje

V sredo, 7. 10. 2020, smo v društvu izvedli 1. otroško kuharsko delavnico: Lonček kuha! Glavna kuharska mojstrica je bila Lara Brumec, pomagala ji je njena mama. Skupaj z drugimi otroki so pekli božansko dobre mafine. Lara je predstavila recept sodelujočim, nato so se lotili praktičnega dela. Vsak otrok je imel

svoj kuharski predpasnik, da na koncu niso bili preveč popackani. Otroško veselje je bilo nepopisano, saj otroci res radi kuhajo, tako da so že izrazili željo po naslednji kuharski delavnici. Skratka, delavnica je bila zelo uspešna. Seveda pa smo morali upoštevati pravila glede koronavirusa. ●

Lara kot chef na kuharski delavnici

Strašljive buče za noč čarovnic

📷 Nina Jeranko

Noč čarovnic ali po angleško halloween v Sloveniji praznujemo že vrsto let. Izrezovanje buč, sladkarije,

maskiranje v strašne kostume in velika praznovanja po vsej državi v noč 31. oktobra, ko sicer praznujemo dan reformacije.

Zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja novega koronavirusa smo se letošnje leto lotili delavnice izrezovanja buč malo drugače, saj delavnice žal nismo mogli izpeljati v prostorih društva MDGN Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče. V družinah Jeranko in Slana-Tomše so se delavnice izrezovanje buč lotili kar doma. Ema in Zala Jeranko sta s pomočjo mamice Nine Jeranko izrezali zanimive smešne buče. Tatjana Tomše pa je skupaj s svojo hčerko Laro iz buče izrezala duha. Obe družini sta svoje umetnine postavile pred hišo, kjer že strašijo mimoidoče. ●

**SPLETNA
TV**

SPLETNA^{TV}
www.spletnatv.si

Drenikova 24
1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

Facebook/spletnaTV

Youtube/spletnaTV

Livestream/spletnaTV

ORIENTACISTI SO SE POMERILI NA DRŽAVNEM PRVENSTVU

▣ Sabina Hmelina

Zadovoljni orientacisti po končanem državnem prvenstvu gluhih

V soboto, 3. oktobra 2020, je v Kostanjevici na Krki potekalo državno prvenstvo gluhih v orientacijskem teku. Organizatorji tekmovanja, Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško, so tekmovanje izpeljali v skladu z varnostnimi ukrepi. Zgodaj zjutraj se je na startu zbralo šestnajst tekmovalcev, kar je občutno manj kot v zadnjih letih. Očitno je bojazen pred koronavirusno boleznijo naredila svoje.

Sodniki iz Orientacijskega kluba Brežice so postavili progo v treh različnih konfiguracijah enake dolžine za tri starostne kategorije. Tekmovalci so skrite kontrolne točke iskali po razgibanem gozdnem terenu z uporabo zemljevida in kompasa. Nekaj kontrolnih točk je bilo očitno predobro skritih, saj so v cilj prišli tudi tekmovalci, ki vseh niso našli, tako da so bili diskvalificirani.

Organizatorju je uspelo državno prvenstvo gluhih v orientacijskem teku izpeljati, še preden je prišlo do močnega deževnega naliva.

REZULTATI

MOŠKI (PO STAROSTNIH KATEGORIJAH)

16–35

1. Tomi Strel (DGN Severne Primorske)
2. Matej Prinčič (DGN Severne Primorske)

36–49

1. Vladan Vukajlović (DGN Severne Primorske)
2. Matjaž Jelnikar (Društvo oseb z okvaro sluha Celjske regije)

50+

1. Zvonko Polak (AURIS Kranj – MDGN za Gorenjsko)
2. Rajko Demir (DGN Severne Primorske)
3. Franci Šušteršič (AURIS Kranj – MDGN za Gorenjsko)

ŽENSKE (PO STAROSTNIH KATEGORIJAH)

50+

1. Rafaela Demir (DGN Severne Primorske)
2. Maja Šušteršič (AURIS Kranj-MDGN za Gorenjsko) ●

V BOVLINGU TROJIC NAJBOLJŠI KRANJČANI IN NOVOGORIČANKE

▣ Sabina Hmelina

Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana je v soboto, 10. oktobra 2020, v Bowling klubu 300 izvedlo državno prvenstvo gluhih v bowlingu trojic. Šest moških in tri ženske trojice iz sedmih društev gluhih in naglušnih Slovenije se je pomerilo na šestnajstih sodobno opremljenih in računalniško vodenih stezah. Tako je bilo prostora dovolj, da so tekmovalci ohranjali predpisano varnostno razdaljo.

Razdeljeni so bili v dve skupini po dva tekmovalca na stezo. Prva skupina, ki so jo sestavljale ženske tro-

jice, je igrala šest iger, z menjavo stez po dveh odigranih igrah; v drugi skupini so nastopile moške trojice.

Pri ženskih trojicah je šla zlata medalja znova v roke lanskih prvakinj iz DGN Severne Primorske. Vseh šest iger so imele prednost pred preostalimi ženskimi ekipami. V moški konkurenci so bili najboljši Kranjčani, ki so naslov državnih prvakov osvojili z 223 točkami razlike pred drugouvrščenimi Ljubljančani.

REZULTATI

ŽENSKE:

1. DGN Severne Primorske (Manca Peroci, Sonja Trampuž in Teodora Strel) – 2616 podrtih kegljev

2. DGN Južne Primorske (Aleksandra Prelaz, Sabira Sladić in Valerija Škof) – 2324 podrtih kegljev
3. DOZIS Dolenjske in Bele krajine (Kata Nikić, Klariša Bevc in Jasmina Gračar) – 2308 podrtih kegljev

MOŠKI:

1. Auris Kranj – MDGN za Gorenjsko (Boris Nadižar, Franci Šušteršič in Boris Horvat) – 2908 podrtih kegljev
2. DGN Ljubljana (Ivan Vačovnik, Klemen Žnidar in Igor Časar) – 2685 podrtih kegljev
3. DOZIS Dolenjske in Bele krajine (Tadej Kramaršič, Matej Križman in Miha Goetz) – 2544 podrtih kegljev ●

Veliko dobrega lahko napišemo o gospodu Francu Renatu Planincu. Njegova življenjska pot ga je iz Dolnjih Vrem, kjer se je leta 1937 rodil, vodila v Ljubljano, tam pa se je izučil za ročnega stavca. Pozneje je zaradi napredovanja šel v Zagreb, opravil še dodatno šolanje in postal grafični tehnik. Po vrnitvi v Ljubljano je poklicno deloval v Učnih delavnicah, kjer je bil eden izmed vodilnih delavcev in strokovnjak na svojem področju. Bil je med pobudniki gradnje novih Učnih delavnic v bližini Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana. Upokojil se je kot pomočnik tehničnega direktorja. Zaprtje Učnih delavnic oziroma takratne Tiskarne DAN je bil zanj zelo boleč udarec, saj je čutil z gluхими, ki so tam izgubili zaposlitev in s tem tudi socialno varnost.

V SPOMIN FRANCU RENATU PLANINCU (1937–2020)

DGN Ljubljana

V službi je torej že zgodaj prevzemal vodilna mesta, zato ne preseneča, da je svoje ambicije in želje po kakovostnejšem življenju gluhih uresničeval tudi na področju delovanja društev gluhih in naglušnih. Eno leto je bil predsednik predsedstva Zveze gluhih in naglušnih Jugoslavije. Leta 1992 je bil izvoljen za predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in ji predsedoval do leta 2009. V tem času si je zelo prizadeval za priznanje slovenskega znakovnega jezika. Njegova prizadevanja so obrodila sadove, ko je Slovenija leta 2002 sprejela zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Po tem zakonu imajo gluhi pravico do tolmača v vseh življenjskih situacijah, v katerih gluhoti pomeni oviro za zadovoljevanje njihovih potreb. Zakon poleg tega opredeljuje tudi delo Združenja tolmačev slovenskega znakovnega jezika, v katerem požrtvovalno delujejo tolmači in tolmačice. Brez tega zakona bi si danes težko predstavljali vključevanje gluhih v vse segmente družbe, tako na poklicni kot osebni ravni.

Franc Planinc je bil neutrudden borec za pravice gluhih in naglušnih, kar je bilo njegovo življenjsko poslanstvo, ki ga je uresničeval z izjemnim pogumom in tankočutnostjo do nji-

hovich potreb. V njegovem matičnem društvu, ljubljanskem društvu gluhih, so ga člani leta 1983 izvolili za predsednika. Funkcijo je opravljal do leta 1991. Poleg dela pri vodenju društva pa je rad užival tudi v preprostih stvareh, npr. v igranju taroka s prijatelji v društvu, s katerimi se je rad zapletel tudi v kakšen zanimiv in aktualen pogovor. Imel je trdna stališča in je vedel, kaj želi, obenem pa je bil vedre narave in vedno pripravljen na pogovor. V Ljubljani, kjer se je ustalil, si je ustvaril družino. Z ženo Frido se jima je rodil sin Simon. Zadnja leta sta mu veliko veselja prinašala vnuka Žiga in Lovro.

Ko se torej tako spominjamo gospoda Planinca in vsega, kar je uresničil na osebnem in poklicnem področju, imamo pred očmi človeka, ki je v življenju zastavil zares. Nedvomno je pustil močan pečat med nami. V želji, da bi imeli boljše življenje, boljše delovne razmere in več izobrazbe, je ogromno svojih moči namenil doseganju teh ciljev. Spominjali se ga bomo kot velikega človeka.

Franc Renat Planinc je umrl v sredo, 4. 11. 2020. Star je bil 83 let. Naj počiva v miru. Za vedno bo ostal v naših srcih. Njegovi družini izrekamo iskreno sožalje. ●

IN MEMORIAM – FRANC PLANINC, DOLGOLETNI PREDSEDNIK ZDGNS

📌 Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

4. novembra 2020 je umrl dolgoletni predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Franc Planinc.

Franc Planinc je bil velik borec za pravice vseh oseb z okvaro sluha. Od rane mladosti se je aktivno vključeval v skupnost gluhih in naglušnih na lokalni, državni in mednarodni ravni, tako v nekdanji skupni državi Jugoslavije kot tudi na številnih mednarodnih kongresih. Zaradi izjemnega dela so ga opazili in izbrali za člana predsedstva Jugoslovanske zveze gluhih, v katerem je imel pomembno vlogo. Bil je bistven član takratnega vodstva Učnih delavnic in priznan grafični strokovnjak. Med številnimi funkcijami, ki jih je imel na različnih področjih dela in življenja gluhih in naglušnih, je bil med drugim tudi dolgoletni predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, in sicer od leta 1992 do leta 2009.

Zapomnili si ga bomo kot zelo močnega predsednika, kar je bilo gluhim takrat všeč. Vedno je poudarjal, da moramo sodelovati s sorodnimi invalidskimi organizacijami in se na različnih mednarodnih področjih povezovati z gluhi-

mi in naglušnimi v Evropi in svetu. Med njegovim mandatom smo imeli številne delegacije iz tujine, med njimi tudi iz Organizacije združenih narodov. Gostil je predsednico Svetovne zveze gluhih, predsednika Mednarodne zveze naglušnih in predsednico Evropske zveze gluhih. Pri razvoju programov na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije je izrecno poudarjal vlogo znakovnega jezika. Bil je bitko za priznanje slovenskega znakovnega jezika, ki je bila okronana s sprejetjem Zakona o priznanju slovenskega znakovnega jezika leta 2002. Leta 2008 je pred parlamentarnim odborom opozoril na diskriminacijo in neenakopraven položaj gluhih pri komuniciranju z javnimi službami, spremljanju televizijskih oddaj, na volitvah, javnih prireditvah in ob vključevanju v družbeno življenje, kar je pripeljalo do pravic oseb z okvaro sluha v Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov.

V vsem tem času je pomembno pripomogel k razvoju in napredku systemskega dela zveze in društev ter področja zakonodaje in individualnih pravic vseh različnih kategorij oseb z okvaro sluha. Franc Planinc je zaradi zaslug pri dolgoletnem delu na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije postal tudi njen častni član.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izreka iskreno sožalje ženi Fridi Planinc in vsem družinskim članom. ●

Razvoj novih tehnologij omogoča boljšo dostopnost do informacij in komunikacij za osebe z okvaro sluha. Od posveta ZDGNS, ki je bil 13. 8. 2018, z naslovom Dostopnejše tehnologije je minilo skoraj leto in pol. V tem času je Ministrstvo za kulturo objavilo razpis, ki omogoča razvoj tehnologij za boljšo dostopnost.

Na tokratnih predavanjih smo se seznanili z novostmi na področju dostopnosti, predvsem glede sprotnega podnaslavljanja, pretvorbe govora oz. avtomatske razpoznave.

Seznani smo se tudi z novostmi v Sloveniji, potrebami oseb z okvaro sluha ter nadaljnjimi konkretnimi koraki, ki so potrebni za implementacijo.

PREDAVANJA

OGLED OMOGOČEN NA
YOUTUBU S PLETNA TV

1. Pomen sprotnega podnaslavljanja in avtomatske razpoznave govora v besedilo

Boris Horvat, podpredsednik ZDGNS

2. Novosti na področju dostopnosti komunikacij in informacij za osebe z okvaro sluha

Dr. Matjaž Debevc, Univerza v Mariboru

3. Govorne tehnologije (za slovenščino) in njihova uporaba

Dr. Andrej Žgank, Univerza v Mariboru (FERI)

Dr. Jerneja Žgane Gros, direktorica podjetja Alpineon

Dr. Simon Dobrišek, Univerza v Ljubljani (FE)

4. Projekt Tolmač: razvoj sistema za avtomatsko razpoznavo, prevajanje in sintezo govora

Dr. Marko Bajec, Univerza v Ljubljani (CJVT/FRI)

5. Javni razpis Ministrstva za kulturo, razvoj slovenščine v digitalnem okolju – jezikovni viri in tehnologija

Magda Stražiščar, podsekretarka v Službi za slovenski jezik, ki tudi vodi javni razpis

Razvoj slovenščine v digitalnem okolju – jezikovni viri in tehnologije

6. ABC Podnaslavljanje

Roman Demir, organizator, tolmač slovenskega znakovnega jezika, sodeloval pri vzpostavitvi projekta ABC Podnaslavljanje

VLJUDNO VABLJENI K OGLEDU!

**ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
MLADEN VERŠIČ, PREDSEDNIK**

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

PREDAVANJA

DOSTOPNOST DO INFORMACIJ IN KOMUNIKACIJ

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

YOUTUBE KANAL SPLETNE TV

*Predavanja so na voljo na Spletni TV.
Vabljeni k ogledu!*